

Podręcznik podkarpackiego wolontariusza

Podkarpacka Akademia Wolontariatu

pod redakcją Roberta Biedronia

Krosno 2010

Podręcznik podkarpackiego wolontariusza. Podkarpacka Akademia Wolontariatu

Redakcja

Robert Biedroń

Publikacja współfinansowana jest ze środków Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej w ramach Programu Operacyjnego Fundusz Inicjatyw Obywatelskich.

ISBN:

978-83-932055-0-9

Wszelkie prawa zastrzeżone. Wykorzystywanie zawartych w publikacji tekstów, zarówno w całości, jak i we fragmentach, stanowi naruszenie praw autorskich i jest karalne. Dotyczy to również tłumaczenia, powielania, wykorzystywania mikrofilmów i reprodukowania metodami elektronicznymi.

© Instytut Podkarpacki, 2010

© Damian Hamerla, *Znaczenie motywacji oraz Rola zespołu*

© Maja Branka, *Rozwiązywanie konfliktów*

© Maria Król-Fijewska, *Stanowczo, łagodnie, bez lęku*

Wydawca

Instytut Podkarpacki

Instytut Podkarpacki

ul. W. Pola 23a

38-404 Krosno

www.instytutpodkarpacki.pl

info@instytutpodkarpacki.pl

Projekt okładki, skład i łamanie: www.corvusalbum.pl

Zdjęcie na okładce: © Poznyakov | Dreamstime.com

Wydanie I

Krosno, 2010

Spis treści

I Ty zostaniesz wolontariuszem!	4
<i>Robert Biedroń</i>	
Prawne aspekty działania organizacji pozarządowych w Polsce. Praktyczne omówienie	11
<i>Krzysztof Śmiszek</i>	
Finansowanie działań organizacji pozarządowej	28
<i>Robert Biedroń</i>	
Znaczenie motywacji	34
<i>Damian Hamerla</i>	
Rola zespołu	39
<i>Damian Hamerla</i>	
Stanowczo, łagodnie, bez lęku.	44
<i>Maria Król-Fijewska</i>	
Rozwiązywanie konfliktów	58
<i>Maja Branka</i>	
Program współpracy województwa podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2010 r.	65
Wybrane organizacje pozarządowe z terenu województwa podkarpackiego	92
Przydatna bibliografia	100

I Ty zostaniesz wolontariuszem!

Robert Biedroń

Każdy może być wolontariuszem. Ty również! Wolontariat w organizacjach pozarządowych to przygoda, której nie można porównać do niczego. Nikołaj Gogol, wielki pisarz i poeta rosyjski napisał kiedyś: „Nigdy nie jesteśmy na tyle biedni, aby nie stać nas było na udzielenie pomocy bliźniemu”. I miał rację. Bezinteresowne zaangażowanie w pomoc innym daje satysfakcję osobistą, pogłębia naszą wiedzę o świecie i ludziach, podnosi nasze kwalifikacje, a przede wszystkim tworzy społeczeństwo obywatelskie.

Profesor Wiktor Osiatyński w książce „Rzeczpospolita obywateli” opisuje społeczeństwo obywatelskie – instytucję życia społecznego, kluczową dla naszej przygody z wolontariatem. „Społeczeństwo obywatelskie jest autonomicznym bytem zdolnym równoważyć władzę państwową, pozwalając jednocześnie społeczeństwu przejawiać swoje interesy i potrzeby, jednoczyć je wobec spraw wspólnej troski oraz wpływać na decyzje publiczne. Po to, by społeczeństwo obywatelskie mogło odgrywać tę rolę, musi posiadać wewnętrzne siły żywotne, własną strukturę, utkaną w sieć wzajemnych – a nie kontrolowanych przez państwo i jego aparat – powiązań między ludźmi i grupami społecznymi” – pisze profesor Osiatyński.

*

Organizacje pozarządowe, zwane III sektorem, w czasach PRL działały w ograniczony sposób. Rok 1989 przyniósł wolność zrzeszania się i możliwość rozwoju działalności organizacji pozarządowych. Jednak to rok 2004 był momentem przełomowym. W styczniu weszły w życie przepisy „Ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” regulujące współpracę pomiędzy organizacjami i jednostkami administracji publicznej. W maju, Polska stała się częścią Unii Europejskiej. Oba te wydarzenia pozwalały mieć nadzieję na rychłą zmianę w relacjach pomiędzy

organizacjami pozarządowymi i administracją – zmianę, której przedstawiciele sektora oczekiwali od kilkunastu lat i której brak od kilkunastu lat krytykowali. Pierwsze lata po akcesji pozwalały mieć nadzieję, że istotnie zmiana ma miejsce. Prawo nakładało na samorządy nowe obowiązki, operacjonalizując niejako ogólnie sformułowane zobowiązanie do współpracy z organizacjami (zapisane w Ust. o samorządzie terytorialnym). Dyrektywy unijne wymuszały traktowanie organizacji (przynajmniej formalnie) jako partnerów w podejmowaniu decyzji i monitorowaniu realizacji unijnych programów, nie zaś jedynie jako podopiecznych, petentów czy wykonawców zadań publicznych. Informacje o olbrzymich pieniądzach dostępnych w ramach funduszy strukturalnych – nawet jeśli tylko część z nich miałaby być dostępna dla organizacji – pobudzały wyobraźnię i mobilizowały do działania. Szybko jednak okazało się, że nie rzeczywistość daleka jest od (dość wybujałych, trzeba przyznać) oczekiwań. Prawo o działalności pożytku publicznego w części dotyczącej współpracy okazało się bodaj najslabiej oprzyrządowane. Część samorządów po prostu je zignorowała, co było tym łatwiejsze, że nie przewidziano żadnych sankcji za niestosowanie się do nowych przepisów. Sam sektor pozarządowy – wbrew założeniom twórców ustawy, wśród których byli także jego liderzy – okazał się mało aktywny w wymuszaniu ich przestrzegania. Mimo wszystko jednak, przez lata przepisy ustawy o działalności pożytku publicznego powoli przedzierały się do świadomości samorządowców. Organizacje także uczyły się nowej roli w relacjach z administracją. Wyrabiały sobie również własny osąd na temat regulacji opisujących te relacje.

*

W Polsce na koniec 2009 roku było około 64 500 stowarzyszeń i 10 100 fundacji. Najwięcej z nich działało na terenie województwa mazowieckiego - 22 organizacje na 10 tys. mieszkańców oraz pomorskiego (20). Najmniej zarejestrowanych organizacji jest w województwie świętokrzyskim (13), śląskim (14), opolskim (14), lubelskim (15), łódzkim (15), kujawsko-pomorskim (15), podlaskim (16) i podkarpackim (16).

Podkarpacie jest więc regionem o średniej ilości organizacji pozarządowych. Analiza sektora pozarządowego w regionie zawarta

w „Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020” wykazuje, iż głównym problemem organizacji społecznych jest ich przetrwanie lub utrzymanie dotychczasowej aktywności w sytuacji wycofywania się sponsorów oraz państwa ze wspierania ich działań. Znaczącym zagrożeniem jest także pogłębianie rozwarstwienia między organizacjami małymi a tymi, które osiągnęły w swoim rozwoju masę krytyczną, która pozwala im funkcjonować samodzielnie i przejmować większość dostępnych dla całego sektora środków.

Warto tutaj przypomnieć badania przeprowadzone na potrzeby „Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020”. Spośród 191 badanych organizacji, 179 to stowarzyszenia, 7 podmiotów to fundacje, 3 to organizacje powstałe na mocy porozumienia państwo-kościół, 8 podmiotów to grupy nieformalne. 57% badanych organizacji nie posiada żadnych społecznie działających zasobów ludzkich. Wynika z tego, że większość organizacji to organizacje bardzo słabe, co zapewne przekłada się na ich aktywność i skuteczność. Dalsze 22% badanych podkarpackich organizacji angażuje w swoją działalność zaledwie od jednej do dwóch osób pracujących bez wynagrodzenia; 9% organizacji angażuje od 3 do 5 osób; 5,24% badanych podmiotów wykorzystuje społeczną pracę od 6 do 10-ciu osób; 4% organizacji angażuje od 11 do 20 wolontariuszy i osób pracujących społecznie, a tylko 0,52% czyli 1 organizacja angażuje ponad dwudziestu ochotników. Tak więc ostatnie dwie kategorie badanych podmiotów to organizacje duże samopomocowe, natomiast 2 badane organizacje wskazały inną formę organizacyjno-prawną niż wyżej przedstawione: były to szkolne kluby integracji europejskiej. 70,16% badanych organizacji nie zatrudnia żadnych pracowników, 17,28% z ogółu podmiotów zatrudnia nie więcej niż dwie osoby, natomiast 5,24% organizacji trzymuje więcej niż 3, ale mniej niż 6 pracowników etatowych. Większość podkarpackich organizacji pozarządowych profesjonalizuje jednak swoje działania i świadoma jest konieczności podnoszenia jakości poprzez wykorzystanie wyspecjalizowanych kadr.

Układ organizacyjny jest w gruncie rzeczy odzwierciedleniem struktury ogólnej sektora pozarządowego w Polsce. Jakkolwiek same stowarzyszenia stanowią tutaj aż 89% procent badanych podmiotów, a forma ta jest najbardziej popularna wśród polskiego sektora pozarządowego, to jednak proporcje udziału poszczególnych

form organizacyjnych w świetle badań ogólnopolskich przedstawiają się w następujący sposób: stowarzyszenia stanowią 38,41% ogółu podmiotów należących do sektora pozarządowego, fundacje 5,29%, a organizacje powstałe na mocy porozumienia państwo-kościół aż 15,48%, pozostałe formy organizacyjno-prawne to np.: komitety społeczne, komitety rodzicielskie organizacje pracodawców oraz organizacje samorządu zawodowego - łączna ich liczba ustalona została na poziomie ok. 96 tys. podmiotów w Polsce. Z pewnością na taki stan wyników badań ogólnopolskich, które stanowią najbardziej jak dotychczas pełną analizę liczbowa podmiotów pozarządowych, wpływ miał brak prawnej definicji podmiotu pozarządowego, a więc w konsekwencji problem z określeniem kategorii podmiotów i definicji prawnych badanych podmiotów. Sami autorzy tychże badań zastrzegli, iż miarodajne i najbardziej reprezentatywne wyniki odnosić mogłyby się wyłącznie do stowarzyszeń i fundacji objętych tymże badaniem. W tym świetle stowarzyszenia stanowią 87,89%, a fundacje - 12,10% ogółu podmiotów pozarządowych. Spośród 191 badanych organizacji 35 (18,32%) wskazało, iż działają na obszarze całego kraju, 4 (2,09%) podmioty jako obszar działania podały więcej niż jeden region. Na terenie całego województwa podkarpackiego działa 24 (12,57%) organizacje, zaś na obszarze kilku powiatów działa ich 9 (4,71%). Aż 119 podmiotów (62,30%), jako teren swojego działania określiły obszar lokalny: spośród nich 25 (tj. 13,09% wszystkich badanych organizacji) wskazało jeden powiat lub obszar kilku gmin; z kolei 45 (23,56%) funkcjonuje na terenie jednej gminy lub kilku miejscowości; natomiast na terenie jednej miejscowości (wieś lub miasto) działa 49. Wskazuje to na dobrą orientację działaczy badanych organizacji pozarządowych w problemach społecznych. Jest to jednocześnie przejawem niewielkiego zasięgu działania tych organizacji, więc stosunkowo niewielkiej grupy odbiorców, jak również pewnej atomizacji podejmowanej przez społeczność Podkarpacia działalności pozarządowej.

Nie należy przeceniać informacji dotyczących organizacji działających na obszarze całego kraju: z analizy ich struktury organizacyjnej wynika bowiem, że znaczna ilość badanych podmiotów ma status prawny stowarzyszeń. Z reguły stowarzyszenia te mają swoje siedziby w regionie, zaś praktyka wskazuje, iż większość stowarzyszeń wpisuje do swoich statutów regulacje dotycząca działalności w całym kraju niejako pro forma. Ich realna działalność poza gra-

nicami regionu jest na ogół incydentalna.

Z analiz dotyczących organizacji pozarządowych działających w województwie podkarpackim wynika, iż dwoma podstawowymi sferami działalności funkcjonujących tutaj organizacji jest z jednej strony szeroko interpretowana pomoc społeczna (w tym pomoc osobom i rodzinom w trudnej sytuacji, działalność charytatywna, działalność na rzecz niepełnosprawnych, ratownictwo i ochrona ludności oraz pomoc ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych i konfliktów zbrojnych) oraz nauka, edukacja i wychowanie. Nie bez znaczenia jest także sfera ochrony i promocji zdrowia, a także promocja zatrudnienia i aktywizacja zawodowa. Widoczny jest brak organizacji rozwijających społeczeństwo obywatelskie, w tym organizacji zajmujących się promocją praw człowieka. Istotnym wyzwaniem dla III sektora w najbliższych latach będzie wypracowanie zasad i metod współpracy między nim a rządem centralnym, władzami regionalnymi i lokalnymi. Oznacza to konieczność m.in. tworzenia mechanizmów instytucjonalnych, takich jak organizacje parasolowe czy struktury federacyjne oraz programów współpracy między organizacjami a administracją publiczną.

*

Warto na koniec przypomnieć definicję wolontariatu. Wolontariat (łac. voluntarius - dobrowolny) więc to dobrowolna, bezpłatna, świadoma praca na rzecz innych, części lub całego społeczeństwa, wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie.

Wolontariusz to osoba pracująca na zasadzie wolontariatu. „Ustawa o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie” mówi, iż wolontariuszem jest ten, kto dobrowolnie i świadomie oraz bez wynagrodzenia angażuje się w pracę na rzecz osób, organizacji pozarządowych, a także rozmaitych instytucji działających w różnych obszarach społecznych.

Określenie bezpłatna nie oznacza bezinteresowna, lecz bez wynagrodzenia materialnego. W rzeczywistości wolontariusz uzyskuje liczne korzyści niematerialne: satysfakcję, spełnienie swoich motywacji (poczucie sensu, uznanie ze strony innych, podwyższenie samooceny itd.), zyskuje nowych przyjaciół i znajomych, zdobywa wiedzę, doświadczenie i nowe umiejętności, a w zw. z tym i lep-

szą pozycję na rynku pracy. Określenie wykraczająca poza związki rodzinno-koleżeńsko-przyjacielskie oznacza, że nie każda praca na rzecz innych jest wolontariatem. Np. pomoc własnemu dziadkowi wolontariatem nie jest, natomiast pomoc starszej osobie w pobliskim domu starców - jest.

Wolontariat może być zajęciem wykonywanym codziennie, jak i raz w tygodniu. Warto się zastanowić, czy ze względu na inne obowiązki bardziej odpowiedni dla nas jest wolontariat akcyjny, krótkoterminowy, czy długoterminowy? To wszystko jest bardzo ważne, ponieważ pozwoli jasno doprecyzować zakres obowiązków danego wolontariusza, a także będzie istotną informacją dla organizacji lub instytucji - kiedy można liczyć na pomoc danej osoby. Lepiej powiedzieć, że ma się czas w czwartek po południu, niż deklorować, że ma się dużo wolnego czasu.

Decydując się na działalność w wolontariat powinniśmy przestrzegać pewnych zasad etycznych. Nie są one zapisane w żadnych ustawach, kodeksach czy innych przepisach. To nieformalny zbiór norm postępowania, którymi każdy wolontariusz powinien się kierować.

Oto one (za portalem ngo.pl):

- będę wypełniać wszystkie zadania związane z przyjętą rolą;
- nie będę składać obietnic, których nie jestem w stanie spełnić;
- w przypadku niemożności wywiązania się ze zobowiązań, poinformuję o tym koordynatora pracy wolontariuszy;
- zachowam dyskrecję w sprawach prywatnych, będę unikać zachowań, które mogą być niewłaściwie rozumiane;
- będę otwarty na nowe pomysły i sposoby działania;
- wykorzystam szansę poznania i nauczania się nowych rzeczy od innych osób;
- nie będę krytykować rzeczy, których nie rozumiem;
- będę pytać o rzeczy, których nie rozumiem;
- będę działać w zespole;
- będę osobą, na której można polegać;
- będę pracować lepiej i z większą satysfakcją wykonując to,

czego się ode mnie oczekuje;

- będę chętnie się uczyć. Wiem, że nauka jest nieodłączną częścią każdej dobrze wykonanej pracy;
- będę uczestniczył w obowiązkowych spotkaniach;
- postaram się być bardzo dobrym wolontariuszem.

5 grudnia obchodzony jest każdego roku Międzynarodowy Dzień Wolontariusza. Tradycja ta sięga 1997 r. Tego dnia w wielu miejscach, które skupiają społeczników odbywają się imprezy okolicznościowe i spotkania. Wszystko po to, żeby podziękować wolontariuszom za ich trud i poświęcenie. Pierwsze Centrum Wolontariatu powstało w Polsce w 1993 r. - obecnie jest ich już kilkanaście. To znak, że społeczeństwo obywatelskie ma się w naszym kraju i regionie coraz lepiej!

Do zobaczenia wśród wspaniałej wspólnoty wolontariuszy!

Robert Biedroń

Prezes Instytutu Podkarpackiego

Prawne aspekty działania organizacji pozarządowych w Polsce. Praktyczne omówienie

Krzysztof Śmiszek

Wstęp

Organizacje pozarządowe są doskonałym miejscem pracy, doskonalenia zawodowego, a także instytucją, w której można nabrać doświadczenia, pomocnego w poszukiwaniu pracy. Organizacje są także idealnym miejscem na realizowanie konkretnych działań zmierzających do proponowania konkretnych idei, czy też zmiany sytuacji społecznych, które utrudniają codzienne życie obywateli i obywaterek.

Działania organizacji pozarządowych reguluje kilka aktów prawnych, których poznanie jest niezbędne do prawidłowej organizacji pracy oraz efektywnego wykorzystywania potencjału tkwiącego w ludziach, którzy organizacje te tworzą. W niniejszym rozdziale, czytelnicy i czytelniczki będą mieli okazję do poznania głównych założeń tych aktów prawnych, których znajomość wydaje się być niezbędna do założenia organizacji pozarządowej lub pracy w niej, a także sprawnego jej funkcjonowania. W rozdziale poruszony będzie także temat tego, czym jest w ogóle sektor pozarządowy, w czym się przejawia jego specyfika i jakimi prawidłami się rządzi ta część aktywności społecznej.

III Sektor – co to właściwie jest?

W najprostszycy słowach można stwierdzić, że trzeci sektor to termin, który obejmuje te wszystkie obszary działalności człowieka, które związane są z organizacjami pozarządowymi. W teorii działalności organizacji pozarządowych wyróżnia się także:

Pierwszy Sektor – obejmuje to, czym zajmuje się administracja publiczna (samorządowa, rządowa);

Drugi Sektor – obejmuje to, czym zajmuje się sfera biznesowa, czyli wszelkie instytucje i organizacje, których działalność jest nastawiona na zysk.

Organizacje pozarządowe to organizacje, które działają społecznie i nie dla zysku, dlatego też często nazywa się je organizacjami non-profit.

Cechy, którymi charakteryzują się organizacje pozarządowe:

- **pozarządowość** – oznacza niezależność od administracji publicznej, czyli suwerenność w podejmowaniu działań, obieraniu kierunków swojej aktywności a także wyboru środków do realizacji wyznaczonych celów. Niezależność od administracji rządowej przejawia się również w tym, że często organizacje pozarządowe krytykują wręcz posunięcia administracji i tym samym mogą wpływać na zmianę konkretnych decyzji władz.
- **działalność non-profit** – oznacza, iż organizacja nie jest powołana po to, aby generować zyski dla swoich założycieli czy też członków. Z reguły organizacje pozarządowe nie prowadzą działalności gospodarczej. Te, które to robią, mają obowiązek przeznaczać dochód z tej działalności na cele zapisane w ich statucie.
- **wolontaryzm** – oznacza inaczej ochotniczość. Działalność organizacji pozarządowych w większości oparta jest na darmowej, ochotniczej i dobrowolnej pracy swoich członków. Dotyczy to w szczególności stowarzyszeń.

Często organizacje pozarządowe określa się mianem NGO – skrót angielskiego non-governmental organization.

Sektor organizacji pozarządowych jest bardzo zróżnicowany i należą do niego podmioty działające w różnych formach prawnych. W polskim systemie prawnym, definicje organizacji pozarządowej zawiera Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (art. 3 ust. 2):

„1) Organizacjami pozarządowymi są niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu ustawy o finansach publicznych,

2) niedziałające w celu osiągnięcia zysku — osoby prawne lub jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem ust. 4 ustawy

3) spółdzielnie socjalne;

4) spółki akcyjne i spółki z ograniczoną odpowiedzialnością oraz kluby sportowe będące spółkami działającymi na podstawie przepisów ustawy z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675, z późn. zm.3)), które:

— nie działają w celu osiągnięcia zysku oraz przeznaczają całość dochodu na realizację celów statutowych oraz nie przeznaczają zysku do podziału między swoich członków, udziałowców, akcjonariuszy i pracowników.”

Co wynika z tej definicji? Jakie podmioty można uznać w szerokim tego słowa znaczeniu za organizacje pozarządowe?

Podmiotami, które wpisują się w szeroką definicję organizacji pozarządowych, wychodzącą daleko poza tę, sformułowaną w polskim prawie to:

Podmioty posiadające osobowość prawną (charakteryzują się zdolnością do bycia podmiotem praw i obowiązków oraz możliwością dokonywania we własnym imieniu czynności prawnych):

- stowarzyszenia,
- fundacje,

Podmioty nie posiadające osobowości prawnej:

- stowarzyszenia zwykłe;
- koła gospodyń wiejskich;
- komitety rodzicielskie;
- grupy powoływane spontanicznie przez obywateli;

Sektor pozarządowy może swobodnie działać jedynie w takich krajach, gdzie przestrzegane są podstawowe prawa człowieka i obywatela.

Wolność zrzeszania się i tworzenia organizacji pozarządowych

zapewniona jest przez szereg aktów prawnych, w tym przez umowy międzynarodowe, ustawy, a przede wszystkim przez Konstytucję RP dnia 2 kwietnia 1997 r.:

(art. 58)

1. Każdemu zapewnia się wolność zrzeszania się.
2. Zakazane są zrzeszenia, których cel lub działalność są sprzeczne z Konstytucją lub ustawą. O odmowie rejestracji lub zakazie działania takiego zrzeszenia orzeka sąd.
3. Ustawa określa rodzaje zrzeszeń podlegających sądowej rejestracji, tryb tej rejestracji oraz formy nadzoru nad tymi zrzeszeniami.

Jak wynika z przywołanych powyżej przepisów Konstytucji RP, tylko w kilku przypadkach wolność zrzeszania się jest ograniczona:

- kiedy cel lub działalność są sprzeczne z Konstytucją lub inną ustawą;
- kiedy organizacja odwołuje się w swoim programie do totalitarnych metod i praktyk nazizmu, faszyzmu lub komunizmu;
- kiedy organizacja zakłada lub dopuszcza nienawiść rasową i narodowościową, stosowanie przemocy w celu zdobycia władzy, przewiduje utajnienie struktur.

O odmowie rejestracji lub zakazie działania takiego zrzeszenia orzeka sąd.

Najbardziej powszechnymi typami organizacji pozarządowych funkcjonującymi w Polsce są fundacje i stowarzyszenia.

Fundacja

Po co ustanawiać fundację?

Fundacje, zgodnie z ustawą o fundacjach z dnia 6 kwietnia 1984 r. powołuje się w celu realizacji celów społecznie lub gospodarczo użytecznych (nie dla celów prywatnych), w szczególności, takich jak: ochrona zdrowia, rozwój gospodarki i nauki, oświata i wychowanie, kultura i sztuka, opieka i pomoc społeczna, ochrona środowiska oraz opieka nad zabytkami.

Co to jest fundacja?

Fundacja to majątek (pieniądze, papiery wartościowe, ruchomości, nieruchomości) przeznaczony na realizację ważnego celu społecznego lub gospodarczego. Bez majątku nie ma fundacji – to najważniejszy składnik fundacji. W przeciwieństwie do stowarzyszeń – fundacje nie mają członków (nie są osobami korporacyjnymi).

Kto tworzy fundację?

Fundator, to osoba, która tworzy fundację. Fundatorem może być osoba fizyczna lub prawna (np. stowarzyszenie, inna fundacja, spółka prawa handlowego). Fundator może być jeden lub kilku, może być obcokrajowcem. Fundator, chcąc założyć fundację, zobowiązany jest do złożenia tzw. oświadczenia woli o ustanowieniu fundacji. Oświadczenie to zawiera informacje nt. przeznaczenia określonego majątku na realizację celu fundacji. Składa się je w formie aktu notarialnego lub w testamencie. Przepisy nie wskazują dokładnie minimum majątku potrzebnego do założenia fundacji (może być to nawet kwota 500-1000 zł). Jedynie w przypadku, gdy fundacja będzie prowadzić działalność gospodarczą, prawo wymaga zadeklarowania kwoty minimum 1000 zł.

Do ustanowienia fundacji, niezbędnym będzie ustalenie jej statutu. Statut, to taki wewnętrzny regulamin działania fundacji, który reguluje szereg, bardzo ważnych kwestii – podstawowe obowiązki fundacji, a także wewnętrzne procedury jej działania.

Statut fundacji

Kto ustala statut?

Statut ustala samodzielnie fundator ustanawiający fundację. Może to także być osoba upoważniona przez fundatora (fizyczna lub prawna).

Forma statutu

Statut powinien być sporządzony w formie pisemnej. Jeżeli fundator nie zdecyduje się na samodzielne sporządzenie statutu, może udzielić pełnomocnictwa do jego ustalenia. Pamiętaj jednak należy, że pełnomocnictwo takie musi mieć formę pisemną.

Co powinien zawierać statut?

Nazwę, siedzibę i wielkość majątku, cele, zasady, formy i zakres działalności fundacji, skład i organizację zarządu, sposób powoływania oraz obowiązki i uprawnienia tego organu i jego członków.

Co może zawierać statut?

Statut, jeśli jest taka wola fundatora, może zawierać inne postanowienia, w szczególności dotyczące prowadzenia przez fundację działalności gospodarczej, dopuszczalności i warunków połączenia fundacji z inną fundacją, zmiany celu lub statutu, a także przewidywać tworzenie obok zarządu innych organów fundacji.

Jedynie osoba która zakładała fundację, czyli złożyła oświadczenie woli o ustanowieniu fundacji jest fundatorem. Inne osoby, które potem przekazują nawet duże kwoty na działalność fundacji, nie mogą być uznane za fundatorów.

Należy pamiętać, że fundator z mocy ustawy nie posiada żadnych specjalnych uprawnień wobec fundacji. Jeśli chce sobie zastrzec jakieś szczególne uprawnienia (np. wyrażanie zgody w najważniejszych sprawach czy też zasiadanie we władzach fundacji), musi to zawrzeć w statucie.

Fundacja uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisania do Krajowego Rejestru Sądowego – wtedy staje się odrębnym i autonomicznym podmiotem.

Stowarzyszenie

Działalność stowarzyszeń reguluje ustawa 7 kwietnia 1989 r. prawo o stowarzyszeniach.

Po co ustanawiać stowarzyszenie?

W odróżnieniu od fundacji, osoby zakładające stowarzyszenie mają pełną dowolność i samodzielność w ustaleniu jego celów, programów działania i struktury organizacyjnej. Cel działania stowarzyszenia jest dowolny, pod warunkiem, że jest zgodny z prawem.

Co to jest stowarzyszenie?

Dobrowolne, samorządne, trwałe zrzeszenie, tworzone w celach niezarobkowych. Stowarzyszenie to przede wszystkim ludzie je tworzący. W odróżnieniu od fundacji, podstawą jego działalności nie jest majątek.

Kto może założyć stowarzyszenie?

Grupa osób mająca wspólny cel lub problem, chcąc podjąć wspólne działania o charakterze sformalizowanym. Najważniejszym elementem stowarzyszenia są więc ludzie. Stowarzyszenie opiera swoją działalność na społecznej (nieodpłatnej) pracy swoich członków. Do założenia stowarzyszenia potrzeba co najmniej 15 założycieli. Przyjmuje się, że w razie, gdy liczba członków stowarzyszenia spadnie poniżej tej liczby, powinno ono ulec rozwiązaniu.

Członkowie założyciele – kto to jest i jakie jest ich zadanie?

To pierwsze osoby, które postanowiły założyć stowarzyszenie. Ich głównym zadaniem jest uchwalenie statutu stowarzyszenia oraz wybranie tzw. komitetu założycielskiego, ewentualnie zarządu.

Powołanie stowarzyszenia

Zebranie założycielskie

To pierwszy krok prowadzący do zarejestrowania stowarzyszenia. Zebranie podejmuje uchwałę o powołaniu stowarzyszenia, uchwałę o przyjęciu statutu a także uchwałę o powołaniu tzw. komitetu założycielskiego ew. zarządu. Komitet założycielski jest upoważniony przez Zebranie założycielskie w uchwale do reprezentowania stowarzyszenia w procesie rejestracji.

Przed zwołaniem zebrania założycielskiego, powiadom odpowiednio wcześniej wszystkich jego uczestników. Ich liczba w czasie zebrania nie może być mniejsza niż 15. Aby sprawnie poprowadzić Zebranie, należy wybrać przewodniczącego/cą Zebrania oraz osobę protokołującą przebieg obrad.

Aby uniknąć niepotrzebnych dyskusji i zamieszania podczas Zebrania Założycielskiego, należy wcześniej przygotować projekt statutu i rozesłać go uczestnikom zebrania. Należy także przygotować listę członków założycieli oraz projekty uchwał. Lista członków założycieli musi zawierać następujące dane: imię i nazwisko, datę

i miejsce urodzenia, adres zameldowania, numer dowodu osobistego, PESEL, własnoręczny podpis. Listę możemy uzupełnić o brakujące informacje przed zebraniem albo w jego trakcie.

Listę powinno się przygotować w dwóch egzemplarzach! Oba powinny być podpisane przez uczestników zebrania.

Pamiętaj!

Warto wcześniej przedstawić kandydatów na przewodniczącego zebrania i protokolanta oraz kandydatów do władz stowarzyszenia. Stowarzyszenie uzyskuje osobowość prawną z chwilą wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego. Nadzór nad stowarzyszeniami i związkami stowarzyszeń sprawują starostowie lub prezydenci miast na prawach powiatu. Sąd przesyła do wiadomości staroście lub prezydentowi miasta odpis wniosku wraz ze statutem oraz listą założycieli wraz z protokołem z zebrania założycielskiego. Organ nadzorujący ma prawo wypowiedzieć się w tej sprawie.

Statut stowarzyszenia

Obowiązkowe elementy statutu to:

Nazwa (odróżniająca dane stowarzyszenie od innych organizacji), teren działania i siedziba, cele stowarzyszenia i sposoby ich realizacji, sposób nabycia i utraty członkostwa, prawa i obowiązki członków, władze stowarzyszenia, sposób ich wyboru, kompetencje (w tym zasady działania walnego zgromadzenia, zarządu stowarzyszenia, komisji rewizyjnej), sposób reprezentacji, zaciągania zobowiązań majątkowych, sposób uzyskiwania środków finansowych, zasady wprowadzania zmian w statucie, sposób rozwiązywania stowarzyszenia.

Rejestracja w Krajowym Rejestrze Sądowym

Fundacje i stowarzyszenia podlegają obowiązkowi wpisu do Krajowego Rejestru Sądowego (KRS). Z chwilą wpisania do KRS organizacja uzyskuje osobowość prawną.

Co to jest KRS?

Elektroniczny rejestr prowadzony przez sądy rejonowe (gospodarcze), w którym ujawnione są m.in. fundacje i stowarzyszenia.

Rejestr jest jawny – co oznacza, że każdy zainteresowany ma prawo dostępu do zawartych w nim informacji. Informacje te uzyskuje się (odpłatnie) w Centralnej Informacji KRS w formie odpisów lub wyciągów i zaświadczeń.

Wnioski o rejestrację składa się obowiązkowo na urzędowych formularzach.

Wniosek złożony nie na urzędowym formularzu, na formularzu błędnie wypełnionym albo wniosek nieopłacony podlega zwróceniu, bez wezwania do uzupełnienia. W takiej sytuacji zwrotowi podlega też opłata sądowa. Druki formularzy pobrać można w sądach lub pobrać ze strony internetowej Ministerstwa Sprawiedliwości www.ms.gov.pl

Formularze

Podstawowy:

KRS-W20 – Wniosek o rejestrację podmiotu

Uzupełniające (obowiązkowe):

KRS-WK – organy podmiotu

KRS-WF – Założyciele (informacja o osobach wchodzących w skład komitetu założycielskiego lub osobach zakładających organizację). Nie załączamy go, jeśli powołaliśmy od razu zarząd.

Formularze nieobowiązkowe:

KRS-WA – Oddziały terenowe

KRS-WH – sposób powstania podmiotu

KRS-WM – Przedmiot działalności (tylko jeśli zgłaszamy prowadzenie działalności gospodarczej)

Formularze inne:

KRS-ZN – Sprawozdanie finansowe i inne dokumenty

KRS-W-OPP – Wniosek o wpisanie informacji o uzyskaniu statusu organizacji pożytku publicznego

Wszystkie dokumenty podpisują w wypadku stowarzyszeń członkowie komitetu założycielskiego, a w wypadku fundacji – fundatorzy.

Dokumenty, które załączamy do wniosku o wpis stowarzyszenia do KRS:

Statut, protokół z zebrania założycielskiego, listę członków założycieli, podjęte na zebraniu uchwały o powołaniu organizacji, o wyborze komitetu założycielskiego, ewentualnie o wyborze zarządu i organu kontroli wewnętrznej (najczęściej komisja rewizyjna).

Wniosek wraz załącznikami należy złożyć w dwóch egzemplarzach.

Dokumenty, które załączamy do wniosku o wpis fundacji do KRS:

Oświadczenie o ustanowieniu fundacji (akt notarialny lub inny dokument), statut, uchwały o powołaniu organów fundacji, uwierzytelnione notarialnie wzory podpisów osób upoważnionych do reprezentowania fundacji (dotyczy fundacji prowadzących działalność gospodarczą), oświadczenie wskazujące ministra właściwego do nadzoru (w formularzu).

Wnioski dot. rejestracji stowarzyszenia lub fundacji składamy do sądu, w którego okręgu znajduje się siedziba organizacji.

REGON

Po zarejestrowaniu nowej organizacji w KRS, organizacja ta zobowiązana jest złożyć wniosek o wpis do krajowego rejestru urzędowego podmiotów gospodarki narodowej. W ten sposób otrzyma numer REGON. Wniosek o REGON składamy w Wojewódzkim Urzędzie Statystycznym.

Wymagane dokumenty

Statut stowarzyszenia, kopia odpisu z rejestru stowarzyszenia. REGON wydawany jest od ręki. Po uzyskaniu nr REGON organizacja zobowiązana jest złożyć wniosek o wpis tego numeru do KRS. Składa się go na formularzu KRS Z-20. Do wniosku trzeba dołączyć formularz uzupełniający KRS-ZY oraz zaświadczenie o numerze REGON. Takie zgłoszenie jest bezpłatne.

NIP

Numer Identyfikacji Podatkowej nadaje urząd skarbowy, właściwy ze względu na siedzibę organizacji:

Dokumenty potrzebne do uzyskania NIP

Decyzja o nadaniu REGON, wypełniony druk NIP-2, wyciąg z rejestru, statut, umowa na posiadanie/wynajem lokalu, numer konta bankowego.

Federacje (związki stowarzyszeń)

Ustawa Prawo o stowarzyszeniach przewiduje możliwość tworzenia związków stowarzyszeń. Do związków stowarzyszeń należy stosować odpowiednio przepisy ustawy Prawo o stowarzyszeniach. Zgodnie z przepisem art. 22 ustawy, stowarzyszenia w liczbie co najmniej 3, jeśli ich przedmiot działań jest podobny lub zasięg terytorialny zbliżony, przy zachowaniu pełnej autonomii mogą tworzyć związki stowarzyszeń (federacje). Założycielami i członkami związku mogą być także inne osoby prawne, z tym że osoby prawne mające cele zarobkowe mogą być tylko członkami wspierającymi.

Ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie to jeden z najważniejszych aktów prawnych regulujących działanie organizacji pozarządowych w Polsce.

Co ustawa reguluje?

- prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- uzyskiwanie przez organizacje pozarządowe statusu organizacji pożytku publicznego (OPP) oraz konsekwencje z tym związane;
- sprawowanie nadzoru przez organy administracji nad prowadzenie działalności pożytku publicznego;
- określa zasady współpracy organizacji pozarządowej z administracją publiczną i zasady zlecania zadań publicznych i przyznawania dotacji;
- tworzenia i funkcjonowania rad działalności pożytku pu-

blicznego.”;

- wykonywanie świadczeń przez wolontariuszy.

Co to jest status organizacji pożytku publicznego (OPP)?

Status nadawany jest organizacji przez Sąd prowadzący KRS na podstawie przepisów ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. O status ten mogą ubiegać się organizacje, które prowadzą działalność pożytku publicznego, czyli działają w sferze zadań określonych w art. 4 ustawy. Organizacja, która otrzymała taki status uzyskuje wiele pożytecznych uprawnień, jednocześnie musi spełnić szereg warunków, które mają zapewnić jawność i przejrzystość jej działania.

Uprawnienia OPP:

- zwolnienie z podatku dochodowego od osób prawnych;
- zwolnienia i obniżki w podatku od nieruchomości;
- zwolnienia z opłaty skarbowej i opłat sądowych;
- zwolnienie z podatku od czynności cywilnoprawnej;
- preferencje przy nabywaniu prawa użytkowania nieruchomości należących do Skarbu Państwa;
- uprawnienia do nieodpłatnego informowania o swojej działalności w publicznym radiu i telewizji;
- możliwość angażowania do prowadzenia zbiórek publicznych małoletnich poniżej 16 roku życia;
- prawo do otrzymywania wpłat 1% podatku obywateli.

Obowiązki OPP:

- wprowadzenie do statutu zmian zapewniających przejrzystość działania organizacji, wewnętrzną kontrolę oraz zabezpieczających przed wyprowadzeniem majątku z organizacji;
- sporządzanie i upublicznienie sprawozdania z działalności. Roczne sprawozdanie składa się ze sprawozdania merytorycznego i sprawozdania finansowego, niezależnie od obowiązku sporządzania sprawozdań wynikających z innych ustaw (fundacje). Sprawozdanie składa się ministrowi właściwemu ds. zabezpieczenia społecznego. Obecnie jest to

Minister Pracy i Polityki Społecznej.

Zanim złożysz wniosek o nadanie Twojej organizacji statusu OPP, upewnij się, czy:

- Spełniasz warunki zawarte w art. 20 ustawy (m.in. organizacja prowadzi działalność na rzecz ogółu społeczeństwa bądź określonej grupy podmiotów pod warunkiem, że jest to grupa wyodrębniona ze względu na szczególnie trudną sytuację życiową lub materialną; organizacja posiada statutowy kolegialny organ kontroli lub nadzoru; osoby zasiadające w takim organie muszą spełniać dodatkowe kryteria opisane w przepisach);

- Statut Twojej organizacji zawiera jasne przepisy, które zapobiegają wyprowadzeniu majątku z organizacji i wprowadzają przejrzystość działania.

Praca w organizacji pozarządowej

Wolontariat

Co to jest wolontariat?

Dobrowolna, nieodpłatna praca na rzecz organizacji pozarządowej.

Kto to jest wolontariusz?

To osoba, która ochotniczo i bez wynagrodzenia wykonuje świadczenia, odpowiadające świadczeniu pracy, na zasadach określonych w ustawie o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Z pracy wolontariuszy mogą korzystać wszystkie organizacje pozarządowe, a nie tylko te które mają status OPP. Wolontariusze mogą wykonywać również świadczenia na rzecz organów administracji publicznej.

Wolontariusz – zasady współpracy

Zakres, czas i sposób wykonywania przez wolontariusza pracy określają wspólnie w porozumieniu korzystający (organizacja pozarządowa) i wolontariusz. Jeżeli wolontariusz ma pracować przez okres krótszy niż 30 dni, porozumienie może mieć wyłącznie po-

stać ustnych ustaleń. Tym niemniej, jeżeli wolontariusz zażąda potwierdzenia treści porozumienia na piśmie, korzystający jest zobowiązany to uczynić.

Porozumienie z wolontariuszem zawarte na okres przekraczający 30 dni musi być sporządzone na piśmie. Stosunek prawny łączący korzystającego i wolontariusza nie jest stosunkiem pracy lecz stosunkiem cywilnoprawnym, a do kwestii nieuregulowanych w ustawie stosuje się przepisy Kodeksu cywilnego. Wolontariusz musi być poinformowany o swoich prawach i obowiązkach – w jaki sposób ustawa nie precyzuje.

Wolontariusz – uprawnienia

- może żądać wydania pisemnego zaświadczenie o wykonaniu swoich świadczeń, w tym o zakresie wykonywanych świadczeń;
- ma prawo do bezpiecznych i higienicznych warunków pracy (w tym odpowiednich środków ochrony indywidualnej na takich samych zasadach jak pracownicy);
- ma prawo do pokrywania kosztów podróży służbowych i diet;
- ma prawo do zaopatrzenia z tytułu wypadku przy wykonywaniu świadczeń (nieszczęśliwe wypadki) – tylko dla tych wolontariuszy, którzy pracują dłużej niż 30 dni;
- -ma prawo do obowiązkowego ubezpieczenia od następstw nieszczęśliwych wypadków dla tego, kto pracuje krócej niż 30 dni (wykupienie ubezpieczenia w prywatnej firmie).

Korzystająca z pracy wolontariusza organizacja nie musi natomiast ubezpieczać go od odpowiedzialności cywilnej (OC) oraz odprowadzać składek na ubezpieczenie społeczne, w tym na ub. zdrowotne.

Praca odpłatna na rzecz organizacji pozarządowej

Umowa o pracę

Organizacja pozarządowa ma także pełne prawo do zatrudniania pracowników w ramach umowy o pracę, czyli na podstawie Kodeksu pracy. Zatrudniając pracownika w tym trybie, organizacja

traktowana jest jak pracodawca, co wiąże się ze wszystkimi wynikającymi z prawa pracy obowiązkami. Osoba zatrudniona w ramach umowy o pracę w organizacji pozarządowej jest traktowana jako pracownik, któremu przysługują wszystkie prawa i którego obowiązują wszystkie obowiązki, wynikające z Kodeksu pracy.

Kto to jest pracownik?

Pracownikiem jest ten, kto w danej chwili pozostaje w stosunku pracy, bez względu na sposób powstania tego stosunku. Pracownikiem może być każda osoba, z wyjątkiem tych, które nie osiągnęły wymaganego prawem wieku, bądź nie są dopuszczone do świadczenia pracy ze względu na stan zdrowia.

Cechy stosunku pracy?

- dobrowolność nawiązania;
- podporządkowanie pracownika pracodawcy;
- obowiązek osobistego świadczenia pracy;
- odpłatność świadczenia.

Kto to jest pracodawca?

Jednostka organizacyjna (niezależnie od tego, czy posiada osobowość prawną czy też nie), a także osoba fizyczna, zatrudniająca pracowników.

Cechy pracodawcy

- odrębność organizacyjna i wyposażenie w środki materialne;
- uprawnienie do samodzielnego zatrudniania pracowników;
- możliwość dysponowania środkami pieniężnymi.

Umowa o pracę

Podstawowe elementy umowy o pracę

Treścią umowy o pracę jest zobowiązanie się pracownika do osobistego wykonywania pracy określonego rodzaju na rzecz pracodawcy i pod jego kierownictwem, w miejscu i czasie wyznaczonym przez pracodawcę oraz zobowiązanie pracodawcy do zatrudniania

pracownika za wynagrodzeniem. Umowa o pracę powinna być zawarta na piśmie i przede wszystkim określać rodzaj pracy i miejsce jej wykonywania oraz termin rozpoczęcia pracy, a także wynagrodzenie odpowiadające rodzajowi pracy.

Umowa o dzieło

Co to jest umowa o dzieło?

To rodzaj umowy cywilnoprawnej, w której jedna osoba zobowiązuje się do wykonania określonego dzieła, a druga do zapłaty umówionego wynagrodzenia.

Podmioty umowy o dzieło

Przyjmujący zamówienie (wykonawca)

Zamawiający (ten kto płaci)

Ten rodzaj umowy zawierany jest wtedy, kiedy zlecamy wykonanie określonego dzieła, np. opracowania raportu, wykonanie tłumaczenia, namalowanie obrazu itp. Efektem końcowym umowy musi być rezultat pracy.

Umowa zlecenie

Co to jest umowa zlecenie?

To rodzaj umowy cywilnoprawnej, w której osoba zobowiązuje się do dokonania określonej czynności dla dającego zlecenie.

Podmioty umowy zlecenia

Zleceniodawca

Zleceniobiorca

Ten rodzaj umowy zawierany jest w przypadku, gdy umowa dotyczy wykonywania określonych czynności (np. obsługa sekretariatu, uporządkowanie archiwum, wprowadzanie danych z ankiet itp.).

Co należy wziąć pod uwagę zawierając umowy cywilnoprawne?

Zawarcie umowy cywilnoprawnej może być korzystne w przypadku pracy osób zatrudnionych dla celów doraźnych, w sytuacji,

gdy wykonują one swoją pracę samodzielnie. W wypadku, gdy efektem pracy osoby zatrudnianej ma być konkretny produkt, właściwą jest umowa o dzieło. Natomiast gdy zadaniem osoby zatrudnianej jest podjęcie pewnego działania, należy sporządzić umowę zlecenia.

Finansowanie działań organizacji pozarządowej

Robert Biedroń

Organizacje pozarządowe poszukując środków na realizację swoich celów statutowych korzystają z różnorodnych źródeł finansowania. Najważniejsze z nich to:

- składki członkowskie
- darowizny (pieniężne i rzeczowe)
- dotacje ze środków publicznych
- sponsoring
- spadki i zapisy
- inwestycje kapitałowe
- zbiórki publiczne
- nawiązki sądowe
- dochody z działalności gospodarczej
- dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego
- odpis 1% od podatników podatku dochodowego od osób fizycznych

Składki członkowskie

Składki członkowskie występują w tylko stowarzyszeniach (osoby będące członkami fundacji składek nie płacą). Podstawowym obowiązkiem każdego członka stowarzyszenia jest właśnie uiszczenie na rzecz organizacji składek członkowskich. W dalszym ciągu obowiązuje w naszym prawie zwolnienie z podatku dochodowego składek członkowskich.

Darowizny

Jest to bardzo atrakcyjna dla fundacji i stowarzyszeń forma fi-

nansowania ich działalności, ale dla trudna z powodu braku tradycji w naszym społeczeństwie wspierania organizacji pozarządowych. Umowa darowizny została unormowana w Kodeksie cywilnym. Stronami takiej umowy mogą być zarówno osoby fizyczne, jak i prawne. Darowizny pieniężne dla organizacji pozarządowych nie podlegają opodatkowaniu VAT. Jednak darowizny w postaci dotacji związane z dostawą towarów i świadczeniem usług są już opodatkowane.

Dotacje ze środków publicznych

Ważnym źródłem finansowania organizacji pozarządowych są dotacje (granty) przyznawane przez samorządy, administrację rządową i źródła prywatne. Określone procedury aplikowania o środki w formie wniosków przyniosły i rozpowszechniły zagraniczne fundacje kapitałowe oraz programy pomocowe dla Polski.

Dzięki nim darczyńca dostaje bardzo dokładny opis przedsięwzięcia, na które daje pieniądze. Dotacje są przyznawane zwycięzcom konkursu, w których wyłania się tych, którzy spełniają wytyczne konkursowe oraz ich projekt jest najlepszy.

Obowiązek ogłoszenia konkursu na wykonanie zadania publicznego – czyli na przyznanie pieniędzy przez administrację publiczną wprowadziła ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariacie. Ustawa daje również samym organizacjom pozarządowym prawo do składania z własnej inicjatywy otwartej oferty realizacji zadania publicznego.

Obowiązujący wzór oferty realizacji zadania publicznego, a także ramowy wzór umowy o wykonanie zadania publicznego oraz wzór sprawozdania z wykonania zadania publicznego określa rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej. Dokumenty te dostępne są na stronach Ministerstwa. Odrębne przepisy dotyczące udzielania dotacji na realizację zadań publicznych występują również w innych ustawach:

- Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej;
- Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o sporcie kwalifikowanym;
- Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy

w rodzinie;

- Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz
- zatrudnianiu osób niepełnosprawnych;
- Ustawa z dnia 30 sierpnia 1991 r. o zakładach opieki zdrowotnej.

Warto jednak pamiętać, że wiele organizacji pozarządowych celowo unika przyjmowania wsparcia finansowego ze środków publicznych. Robią tak z obawy przed zbytnim uzależnieniem się od administracji publicznej. Trzeba bowiem pamiętać, że jedną z naczelnych wartości w organizacjach pozarządowych jest ich niezależność.

Niezależnie od kogo organizacjom udało się otrzymać wsparcie finansowe, muszą je rozliczyć wysyłając danej instytucji szczegółowe sprawozdanie merytoryczne i finansowe. Większość dotacji jest również monitorowana w trakcie realizacji projektu. Poniżej przedstawiamy zbiór stron internetowych, na których można znaleźć informacje o dostępnych dotacjach dla organizacji.

Źródła prywatne:

- Akademia Rozwoju Filantropii www.filantropia.org.pl
- Ambasada Królestwa Niderlandów www.mfa.nl/war-pl/homepage, www.nlemabsy.pl
- Europejska Federacja Europa Nostra www.europanostra.org
- Europejska Fundacja Kultury www.eurocult.org
- Fundacja Agory www.agora.pl/fundacja
- Fundacja Bankowa im. Dr Mariana Kantona www.pekao.com.pl
- Fundacja Bankowa im. Leopolda Kronenberga www.kronenberg.org.pl
- Fundacja Fundusz Współpracy www.cofund.org.pl
- Fundacja Grupy TP www.fundacjagrupytp.pl
- Fundacja Heinricha Bölla www.boell.pl
- Fundacja J&S Pro Bono Poloniae www.jsprobono.pl
- Fundacja Partnerstwo dla Środowiska www.epce.org.pl

- Fundacja PZU www.pzu.pl
- Fundacja Ronalda McDonalda www.frm.org.pl
- Fundacja Rozwoju Systemu Edukacji www.frse.org.pl
- Fundacja Róży Luksemburg www.rls.org.pl
- Fundacja Wspomagania Wsi www.fww.org.pl
- Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej www.fwpm.org.pl
- Fundusz dla Organizacji Pozarządowych (FOP) www.funduszngo.pl
- Fundusze Norweskie www.cofund.org.pl www.funduszngo.pl
- Narodowy Bank Polski www.nbp.pl
- Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych (PFRON) www.pfron.org.pl
- Polska Fundacja Dzieci Młodzieży www.pcyf.org.pl
- Polska Fundacja Karpacka www.carpathianfoundation.org
- Polskiej Fundacji im. Roberta Schumana www.schuman.org.pl
- Program „Działaj Lokalnie” Polsko–Amerykańskiej Fundacji Wolności www.dzialajlokalnie.pl
- Program Wieś Aktywna www.witrynowiejska.org.pl
- Śródziemnomorska Fundacja Dialogu Kultur im. Anny Lind www.mck.krakow.pl

Źródła publiczne:

A. Źródła krajowe:

- Fundusz Inicjatyw Obywatelskich www.pozYTEK.gov.pl
- Ministerstwo Edukacji Narodowej www.men.gov.pl
- Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego www.mkidn.gov.pl
- Ministerstwo Pracy i Polityki Społecznej www.mpips.gov.pl
- Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi www.minrol.gov.pl
- Ministerstwo Spraw Wewnętrznych i Administracji www.mswia.gov.pl
- Ministerstwo Spraw Zagranicznych www.msz.gov.pl

- Narodowe Centrum kultury www.nck.pl
- Urząd Komitetu Integracji Europejskiej www.ukie.gov.pl
- Urząd Marszałkowski Województwa Podkarpackiego www.podkarpackie.pl

B. Źródła europejskie:

- Fundusze strukturalne www.funduszestrukturalne.gov.pl, www.funduszeuropejskie.gov.pl
- Program „Młodzież w Działaniu” www.mlodziej.org.pl
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki (woj. podkarpackie) www.wup-rzeszow.pl
- Program Operacyjny Kapitał Ludzki www.efs.gov.pl

Sponsoring

Sponsoring polega na finansowaniu określonego przedsięwzięcia w celu promocji sponsora (osoby, firmy, itp.). Umowa sponsoringu należy do umów nienazwanych, czyli nieprzewidzianych wprost w przepisach Kodeksu cywilnego.

Spadki i zapisy

Przepisy dotyczące dziedziczenia znajdują się w księdze IV Kodeksu cywilnego. Stowarzyszenia i fundacje jako osoby prawne nie płać podatku od spadków i darowizn.

Inwestycje kapitałowe

Organizacje pozarządowe mogą lokować swoje nadwyżki finansowe, dokonując zakupu obligacji i akcji na ogólnych zasadach.

Zbiórki publiczne

Kwestie związane z organizacją zbiórek publicznych reguluje ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych. Organizowanie zbiórki publicznej wymaga uzyskania zezwolenia organów władzy administracyjnej (w zależności od zasięgu i charakteru zbiórki).

Nawiązki sądowe

Przepisy Kodeksu karnego przewidują możliwość zasądzania przez sądy orzekające w sprawach karnych nawiązek oraz świadczenia pieniężnego na rzecz organizacji pozarządowych.

Dochody z działalności odpłatnej pożytku publicznego

Opłaty np. za świadczone usługi w ramach odpłatnej działalności statutowej (niebędące działalnością gospodarczą). Pochodzić one mogą np. z prowadzonych szkoleń, warsztatów, wydawanych publikacji, itp.

Jeden procent

Obywatele (płacący podatki dochodowe) mogą przekazać 1% swego podatku na rzecz wybranych przez siebie organizacji pozarządowych, które mają zarejestrowany sądownie status organizacji pożytku publicznego. Trzeba pamiętać jednak, że posiadanie takiego statusu to duże zobowiązanie wobec społeczeństwa wymagające szczególnej transparentności w działaniu. Więcej informacji o 1% podatku na stronie www.jedenprocent.pl

Znaczenie motywacji

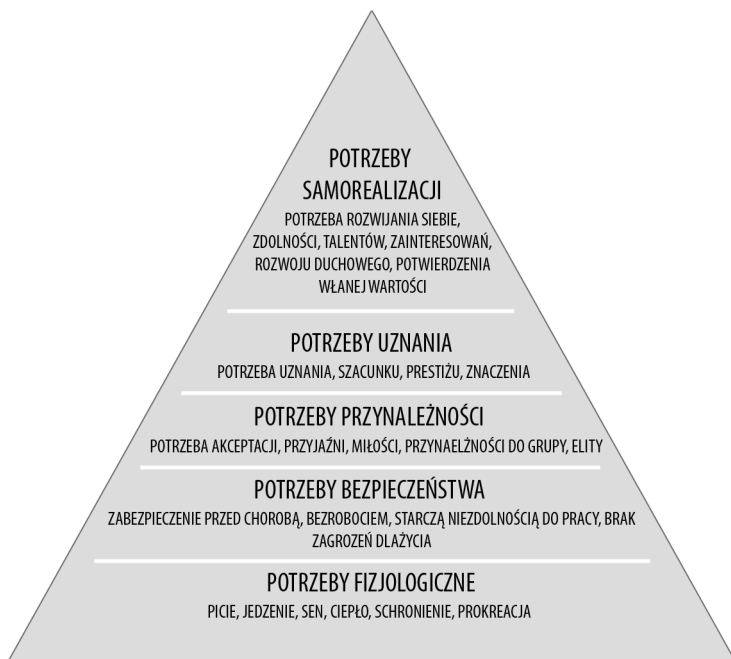
Damian Hamerla

„Większość z nas musi stać się własnymi menedżerami samodzielnie działającymi, samodzielnie uczącymi się i samodzielnie motywującymi”

G. Dryden, J. Vos – „Rewolucja w uczeniu”

Motywacja to siła popychająca nas do działania, która jest powiązana z naszymi emocjami, potrzebami i oczekiwaniami. Nieprzypadkowo wymieniłem je w tej kolejności, bo to emocje, zarówno pozytywne jak i negatywne, najczęściej motywują nas do określonych działań. Niestety, coraz częściej dzisiejszych czasach, zapominamy bądź celowo unikamy w kontaktach międzyludzkich wyrażania i pokazywania uczuć, które bywają odczytywane jako oznaka słabości. Niemniej jednak, dla motywatora, czyli osoby inspirującej innych do wykonania danego zadania, wyrażanie i wykorzystywanie znaczenia emocji, powinno stanowić kluczowy aspekt w motywowaniu.

Z kolei, role potrzeb człowieka badał amerykański psycholog, Abraham Maslow, nadając im strukturę piramidy.

Piramida potrzeb wg Masłowa

Dla lidera i motywatora, osoby pracującej z wolontariuszami, znajomość powyższej struktury potrzeb ludzkich jest niezwykle cenna, ponieważ stanowić może klucz do skutecznego motywowania innych osób. Istotą przedstawionego modelu jest zrozumienie zasady, że nie można realizować potrzeb średniego i wyższego rzędu (najwyższe poziomy piramidy), nie mając zaspokojonych potrzeb podstawowych: fizjologicznych (poziom pierwszy) oraz poczucia bezpieczeństwa (poziom drugi).

Każdego z nas popycha do działania inna siła. Poznaj motywacje osób, z którymi pracujesz, a będzie Ci dużo łatwiej z nimi współpracować. Mogą to być m.in.:

- pragnienie sukcesu, osiągnięć, prestiżu,
- nowa wiedza, umiejętności,
- możliwość własnego rozwoju, np. awans,

- współzawodnictwo,
- poczucie odpowiedzialności za wykonanie określonego zadania,
- jasno sprecyzowane cele do osiągnięcia,
- praca w dobrze rozumiejącym się zespole,
- realizacja własnych marzeń,
- być docenionym przez przełożonych i pozostałych członków zespołu,
- potrzeba przynależności, lojalności wobec grupy,
- duch wielkiej sprawy, poczucie misji, działania w imię ważnej sprawy.

Niezwykle ważnym czynnikiem motywującym do jeszcze lepszej pracy jest stosowanie pochwały, ale też i krytyki. Jeśli udało nam się wykonać jakieś zadanie, a obok nikogo nie ma, by to docenić – możesz pochwalić się sam na głos (często to praktykujemy) bądź w nagrodę, możesz zrobić coś, co szczególnie lubisz. Taka automotywacja często stanowi skuteczną siłę popychającą nas do kolejnych zadań. Ponadto, funkcjonuje w teorii motywacji, którą zajmował się Pawłow, tzw. oczekiwanie: jeśli coś dobrze zrobimy, właściwie wykonamy określone zadanie, wówczas oczekujemy nagrody, w różnej formie: pochwała, awans, premia, uznanie, etc. Niemniej jednak, na tej samej zasadzie opiera się konsekwencja złego wykonania zadania, która powoduje, że spodziewamy się dezaprobaty, upomnienia, nagany, utarty premii, etc. Zarówno pochwała, jak i krytyka muszą być stosowane systematycznie, ponieważ ich brak, albo niekonsekwentne używanie, będzie demotywoowało do dalszych działań. Zachęcam do wykorzystywania obu wyżej wymienionych form motywowania pracując z wolontariuszami, bo dzięki temu znacznie wzrasta efektywność działań.

12 zasad wydobywania z ludzi tego co najcenniejsze

1. Od ludzi, którymi kierujesz, oczekuj tego co najlepsze,
2. zauważaj potrzeby drugiego człowieka,
3. wysoko stawiaj poprzeczkę doskonałości,
4. stwórz środowisko, w którym niepowodzenie nie oznacza przegranej,
5. jeżeli ktoś zdąży tam gdzie Ty dołącz do niego,

6. wykorzystuj wzorce by zachęcić do sukcesu,
7. okazuj uznanie i chwal osiągnięcia,
8. stosuj mieszankę wzmacniania pozytywnego i negatywnego,
9. potrzebę współzawodnictwa wykorzystuj w sposób umiarkowany,
10. nagradzaj współpracę,
11. pozwalaj, by w grupie zdarzały się burze,
12. staraj się własną motywację utrzymać na wysokim poziomie.

Co nas demotyduje?

- porażka,
- niedocenywanie,
- nadmierna rywalizacja,
- nadmierne wymagania,
- zbyt odległe czasowo cele,
- wdrażanie cudzych pomysłów,
- oderwane od rzeczywistości projekty,
- zła komunikacja,
- nadmierna kontrola.

Aby móc skutecznie motywować innych, samemu także należy skądś czerpać siłę i energię. Jako inspirator powinieneś poznać różne sposoby ładowania swoich życiowych baterii. Tymi sposobami mogą to być m.in.:

- współpraca z pozytywnie nastawionymi, osiągniętymi sukcesy, ludźmi,
- rozważanie różnych pomysłów, jakie przychodzą ci do głowy,
- zapisywanie pomysłów, robienie notatek, prowadzenie dziennika i uświadomienie sobie swojej wartości (znalezienie swoich mocnych stron, zapisywanie różnych osiągnięć, to co udało nam się zrobić i z czego jesteśmy zadowoleni),
- korzystanie z bogactwa informacji za pośrednictwem mediów,

- uczestnictwo w seminariach, szkoleniach i innych zajęciach nieobowiązkowych, zbieżnych z Twoimi zainteresowaniami,
- pozytywne myślenie: Ty także możesz to osiągnąć! Trzeba wierzyć, że można coś zrobić, a strach przed popełnieniem błędu nie może nas paraliżować: „*Trudno walczyć z nieprzyjacielem, który okopał się w twojej głowie*”.

Motywację wewnętrzną możemy także rozbudzać poprzez proste ćwiczenie. Najpierw zrób dwie listy CO (sprawy, zadania, procesy, projekty) i KTO (konkretne osoby) Cię motywuje. Jeżeli lista KTO jest dłuższa od listy CO, zaczynamy od tej pierwszej: wymień te dziedziny i te zajęcia, w których mogłyby Cię motywować wymienione na liście osoby. Następnie pomóż tym osobom rozbudzić w Tobie motywację: pomagając im przyjąć wobec Ciebie odpowiednią postawę, możesz także zwiększyć własną motywację.

SUKCES zespołu realizującego określony projekt to:

STRUKTURA ORGANIZACYJNA dopasowana do zespołu i kompetencji poszczególnych jego członków;

UCZESTNICTWO członków zespołu w planowaniu projektu, przygotowywaniu harmonogramu prac, tworzenie budżetu;

KOMUNIKACJA, sprawny przepływ i jawność informacji przekazywanych wewnątrz zespołu, jak i na zewnątrz;

CELOWOŚĆ projektu i zadań. Wszyscy członkowie zespołu uzgadniają realne cele projektu. Wszystkim zależy na ich osiągnięciu;

EFEKTY WNOŚĆ działań ważniejsza niż ich efektywność. Dobre wrażenie nie może zdominować wydajnej pracy i osiągnięcia założonych rezultatów;

SUMIENNOŚĆ i działanie zgodne z przyjętymi w organizacji normami i procedurami. Działanie sprzeczne z nimi jest niedopuszczalne.

Rola zespołu

Damian Hamerla

„Prawdziwie dobry zespół powinien być drużyną, a nie solistą z akompaniamentem!”

Nikogo nie trzeba przekonywać, że dobry zespół to efektywnie działający zespół. Z takim natomiast mamy do czynienia wówczas, kiedy każdy jego członek pełni określoną rolę, najlepiej tę, która jest zgodna z jego indywidualnymi predyspozycjami osobowościowymi. Dobrze, jeśli świadomie mamy możliwość wyboru takiej roli, w której czujemy się najlepiej. Pozwoli nam to uniknąć sytuacji, kiedy zmuszamy się do wykonywania przypadkowych działań bądź takich, w których nie możemy wykorzystywać naszych zainteresowań. Pamiętać należy, że wszystkie role w zespole są równie istotne i wzajemnie się uzupełniają, dlatego powinna być zachowana ich równowaga, by nikt nie czuł się z powodu roli jaką pełni mniej ważny.

Jest to ogromne pole do popisu dla koordynatora bądź lidera takiej grupy, który powinien zadbać o powyżej wskazane kwestie. Jeśli jednak mamy konkretne zadanie do wykonania bądź projekt do zrealizowania, możemy jako jego lider samodzielnie skonstruować idealny zespół, tzn. taki, który oparty jest na określonych kompetencjach poszczególnych osób. Jak stworzyć taki zespół? Meredith Belbin, twórca teorii ról, wskazał 9 typów osób, które warto mieć w swoim zespole, bo dzięki temu zwiększamy szanse na skuteczną realizację zadania. Jak możemy zauważyć, każda z poniżej opisanych ról, ma swoje zalety, ale i wady. Dla nas istotą jednak takiego zespołu jest to, że każda osoba nie tylko ma świadomość funkcjonowania pozostałych ról, ale także docenia ich istnienie. Takie podejście pozwala na wzajemne zrozumienie, uzupełnianie, a nawet w zależności od potrzeb, także czasowe pełnienie (zastępowanie) ról innych osób.

Kogo więc, wg Belbina warto mieć w swoim zespole?

KIEROWNIK

(jeden z dwóch typów kierowniczych, drugim jest przewodnik)

ZALETY	WADY
posiada duże umiejętności organizacyjne, jest drobiazgowy, dokładny, potrafi w szczegółach wszystko zaplanować, cechuje się dużą samodyscypliną i pracowitością;	nie ma zdolności motywacyjnych, nie potrafi porwać grupy za sobą, czasami przez pozostałych członków grupy jest postrzegany jako lekko irytujący, głównie ze względu na konserwatywność i przewidywalność;

TWÓRCA

ZALETY	WADY
kreatywny, otwarty,	cechuje go „słomiany zapach”, lubi „bujać w obłokach” i często przestaje się interesować jednym projektem, aby przejść do realizacji następnego pomysłu. Jego projekty są często nierealne.

RADYKAŁ

ma inne zdanie niż reszta, czasem świadomie prowokuje

ZALETY	WADY
robiąc „dziurę w całym” czasami potrafi pokazać zespołowi coś, co „otwiera oczy”. Ułatwia wychodzenie z impasu – bardzo pomocny.	drażni ludzi, ma opinię że „miesza”, sam też nieraz źle się czuje w zespole, często dla zasady wkłada „kij w mrowisko”

OSOBA HARMONIZUJĄCA

ZALETY	WADY
czyli tzw. dusza zespołu, posiada duże umiejętności interpersonalne, potrafi łagodzić konflikty, znajdować nowe rozwiązania (umiejętności te posiadają również: polityk i promotor).	najważniejsza jest dobra atmosfera w zespole, a chęć jej tworzenia czasami przesłania jej to, co jest właściwie do zrobienia

EKSPERT TECHNICZNY

ZALETY	WADY
interesują go szczegóły, widzi je, ma dobry warsztat techniczny.	Za dokładny, przedłuża pracę.

PRZEWODNIK

(drugi z typów kierowniczych, ma przeciwne niektóre cechy niż kierownik)

ZALETY	WADY
potrafi porwać za sobą	nie potrafi przygotować szczegółów

KRYTYK / OCENIAJĄCY

ZALETY	WADY
podsumowuje, ma skłonności do oceni- niania, korygowania pracy.	ma skłonności do wytykania błędów, co jest źródłem konfliktów.

KOORDYNATOR

(zamiast skończyć pracę, pyta, czy komuś pomóc i wyręcza innych)

ZALETY	WADY
jest i czuje się odpowiedzialny za in- nych	stres, w którym ciągle żyje, jest przy- czyną jego dolegliwości i chorób psy- chosomatycznych

POLITYK I PROMOTOR

Podobnie jak przewodnik, mają wysoki poziom umiejętności interpersonalnych. Polityk i promotor potrafią wykorzystywać te zdolności do manipulowania innymi, dopóki uda im się manipulować bez odkrycia tego przez nich, osiągają świetne rezultaty. Polityk manipuluje wewnątrz zespołu, promotor na zewnątrz (mówimy cały czas o tzw. manipulacji pozytywnej, manipulacja jest również pozytywnym zjawiskiem). Promotor potrafi manipulować ludźmi na zewnątrz – potrafi pokazać pozytywny obraz instytucji innym.

Najpierw określmy więc zadania, które mają być realizowane, a następnie skonstruujmy skład członków zespołu w taki sposób, aby przypasować ww. role do konkretnych osób. Naturalnie, dopasowanie to musi uwzględniać predyspozycje osobowościowe poszczególnych osób, tak aby stworzyć efektywnie działający zespół. Jeśli chcemy tworzyć dobrze działający zespół musimy zadbać o to, aby zintegrować poszczególnych jego członków wokół osiągnięcia konkretnych celów oraz stworzyć dobrą atmosferę, sprzyjającą wspólnej pracy. To oczywiście zadania lidera, który aby to osiągnąć musi:

- stale zachęcać i motywować członków zespołu do otwartej, dwustronnej komunikacji, samemu ją także stosując,
- wskazywać różne sposoby rozwiązywania problemu wykorzystując nowe pomysły i sugestie pozostałych osób,
- określać cele do osiągnięcia, stale o nich przypominać i dbać o to, aby wszystkim zależało na ich realizacji,
- pilnować czasu i kalendarza: nie pozwalać na długie, do niczego nie prowadzące, dyskusje i generowanie pomysłów nie mających nic wspólnego z realizowanymi działaniami,
- dokonywać podsumowań, pokazywać zespołowi, co udało się już zrealizować oraz w którym dokładnie miejscu znajduje się prowadzony projekt,
- przekazywać wcześniej pozyskane informacje dot. istotnych dla realizowanych działań faktów,
- zadbać o to, aby poszczególni członkowie zespołu wzajemną krytykę wobec siebie oraz stosowanie uogólnień zamienili na dzielenie się własnymi doświadczeniami i odnoszenie faktów do własnego przykładu,
- dawać różne przykłady, rozwijać myśli bądź stwierdzenia, które nie do końca są przez zespół rozumiane,
- prezentować osiągnięcia, uzyskane wyniki oraz przedstawiać działania, których nie udało się zrealizować w zaplanowanym wymiarze.

Jeśli zaś chodzi o tworzenie dobrej atmosfery w zespole, do niezbędnych zadań lidera należy:

- stałe budowanie porozumienia między członkami zespołu:

szukanie kompromisu oraz wspólnych elementów w wypowiedziach różnych osób, nawet jeśli ich poglądy początkowo się różniły,

- uwzględnianie sugestii członków grupy, nawet za cenę rezygnacji z własnych pomysłów,
- czuwanie nad kulturalnym zachowywaniem się wszystkich osób w każdej sytuacji,
- aktywizowanie wszystkich osób do dzielenia się swoimi pomysłami i zachęcanie do zabierania głosu w dyskusji,
- zadbanie o tzw. przerwy kawowe jako sposobu na „przetrwanie” spotkania oraz rozładowanie emocji towarzyszących dyskusji,
- udzielanie pochwał, uwzględnianie różnych sugestii i propozycji zespołu.

Stanowczo, łagodnie, bez lęku.¹

Maria Król-Fijewska

“Masz prawo do wyrażania siebie, swoich opinii, potrzeb, uczuć tak długo, dopóki nie ranisz innych.

Masz prawo do wyrażania siebie - nawet jeśli rani to kogoś innego - dopóki twoje intencje nie są agresywne.

Masz prawo do przedstawiania innym swoich próśb - dopóki uznajesz, że oni mają prawo odmówić.

Są sytuacje, w których kwestia praw poszczególnych osób nie jest jasna. Zawsze jednak masz prawo do przedyskutowania tej sytuacji z drugą osobą.

Masz prawo do korzystania ze swoich praw”.

Prawa człowieka według Herberta Fensterheima.

MONOLOG WEWNĘTRZNY

Każdego dnia, przez wiele godzin, toczy się wewnętrzna rozmowa człowieka z samym sobą: komentuje w myślach toczące się wydarzenia, zanurza się we wspomnieniach, analizuje problemy, zadaje pytania.

Treść monologu wewnętrznego odzwierciedla sposób, w jaki człowiek traktuje samego siebie. Może być wyrozumiały albo wymagający; akceptujący albo kwestionujący; pełen zaufania i wiary albo nieufny. Może koncentrować się na zaletach albo wadach, na klęskach albo sukcesach; może dodawać sobie otuchy albo odbierać nadzieję.

Człowiek jest tak przyzwyczajony do swego monologu wewnętrznego, że często nie zdaje sobie sprawy z jego treści. Możemy jednak

1 Fragmenty książki - przedruk za uprzejmą zgodą Wydawnictwa W.A.B.
Sp. z o.o.

bez trudu uświadomić sobie, co mówimy sami do siebie, skupiając uwagę na tej wewnętrznej mowie.

Tworzenie monologu wewnętrznego, to bardzo szczególne zachowanie człowieka wobec samego siebie. Najczęściej zachowujemy się tak, jak nauczyliśmy się i przywykliśmy zachowywać. Ludzie rzadko starają się więc celowo i świadomie wpływać na to, co sami do siebie mówią. Rzadko przychodzi im do głowy, aby poddać kontroli sposób traktowania samego siebie. A można to zrobić.

Chociaż treść wewnętrznego monologu zależy w dużej mierze od tego, co człowiek akurat robi, co dzieje się z nim i wokół niego, jednak wiele tekstów się w nim powtarza. Są tam zdania, które pojawiają się od lat w niezmienionej formie. Dotyczą one najczęściej obrazu własnej osoby, a także własnych praw i obowiązków.

Na przykład takie:

- Jestem piękna, inni ludzie zawsze zwracają na mnie uwagę.
- Jestem mało błyskotliwy.
- Jestem słabszy fizycznie od innych.
- Jestem bardzo zdolny do matematyki.
- Nie wolno mi przerywać, gdy mówią starsi.
- Muszę być zawsze uczynny wobec kobiet.
- Nie wolno mi płakać.
- Powinienem być zawsze wesoły.
- Nic nie potrafię zrobić do końca.
- Potrafię powiedzieć to, co chcę.
- Będą mnie lekceważyć.
- Nie powinnam mieć wymagań.
- Za dużo sobie pozwalam.
- Nie powinnam odmawiać, gdy ktoś mnie o coś prosi.
- Nie wolno denerwować innych ludzi.
- Jestem wartościowym człowiekiem.
- Zawsze mnie obgadują.
- Nie powinnam mówić a pieniądzach.
- Jestem tchórzem.

- Muszę zawsze zachować twarz.
- Jestem nudny.
- Jestem za mało pewny siebie.
- Mam prawo czegoś nie wiedzieć.
- Zdanie innych jest ważniejsze od mojego.
- Moja praca jest mało warta.
- Jestem do niczego, bo nawet nie potrafię się obronić.
- Mam prawo mieć własne zdanie.

Te fragmenty monologu wewnętrznego są szczególnie interesujące ze względu na dwie własności.

Po pierwsze: powtarzane sobie wewnętrzne teksty dotyczące własnej osoby, wpływają na zachowanie autora jak samospełniające się przepowiednie. Na przykład osoby, które wierzą, że im się nie uda, mają znacznie większe szanse poniesienia klęski, niż osoby przekonane, że odniosą sukces. Podobnie osoby przekonane o swej nieatrakcyjności towarzyskiej, budzą zwykle mniej zachwyty, niż osoby ufające we własne towarzyskie zalety.

Po drugie: treść tych tekstów w niewielkiej mierze podlega świadomej weryfikacji, ponieważ ludzie rzadko uświadamiają sobie jak często i z jakimi treściami mają kontakt poprzez monolog wewnętrzny.

Na dodatek część z tych tekstów została wprowadzona do świadomości człowieka w okresie, gdy nie miał on jeszcze kontroli nad tym procesem, a więc w dzieciństwie. Znalazły się tam one jako zdania zasłyszane od rodziców, dziadków, ciotek. Treść tych tekstów odzwierciedla po prostu obraz dziecka w oczach najbliższego otoczenia. ("Jaś jest słabszy fizycznie od innych" może oznaczać jedynie to, że jego dwaj cioteczni bracia są silniejsi.) Z kolei pochodzące z tego okresu zdania dotyczące praw i obowiązków, odzwierciedlają w pewnej mierze narzucone dziecku interesy innych osób. (Na przykład w interesie zajętej matki leży, aby dziecko nie sprawiało jej kłopotów - nie płakało, było zawsze wesołe i zadowolone, nie przerywało jej rozmów z innymi dorosłymi chętnie i szybko spełniało jej polecenia.)

Tak więc ostatecznie - za pośrednictwem własnego monologu wewnętrznego - człowiek podlega silnemu wpływowi treści, nad których doborem nie ma kontroli, i których niejednokrotnie nie jest w ogóle świadomy.

Treści monologu wewnętrznego mogą dodawać człowiekowi mocy, sprzyjać rozwojowi i realizowaniu siebie; mogą też odbierać siły, hamować rozwój i blokować zachowania asertywne.

CO TO JEST ASERTYWNOŚĆ?

Asertywność, to umiejętność pełnego wyrażania siebie w kontakcie z inną osobą czy osobami.

Zachowanie asertywne oznacza bezpośrednio, uczciwe i stanowcze wyrażenie wobec innej osoby swoich uczuć, postaw, opinii lub pragnień, w sposób respektujący uczucia, postawy, opinie, prawa i pragnienia drugiej osoby.

Zachowanie asertywne różni się więc od zachowania agresywnego, oznacza bowiem korzystanie z osobistych praw bez naruszania praw innych osób.

Zachowanie asertywne różni się też od zachowania uległego, zakłada bowiem działanie zgodne z własnym interesem oraz stanowczą obronę siebie i swoich praw - bez nieuzasadnionego niepokoju, łagodnie lecz stanowczo.

Asertywność powiązana jest głęboko z poczuciem własnej godności i szacunkiem dla samego siebie. Jeden z pionierów treningu asertywności, Herbert Fensterheim, udziela następującej rady: Jeżeli masz wątpliwości, czy dane zachowanie jest asertywne, sprawdź, czy choć odrobinę zwiększa ono Twój szacunek do samego siebie. Jeżeli tak, jest to zachowanie asertywne.

Asertywność nie jest wrodzona. Wynika z nauczania się w różnych sytuacjach określonego sposobu przeżywania i reagowania.

Asertywność jest zmienna i zależy od sytuacji. Można z wielką łatwością wyrażać asertywnie swe uczucia i prawa wobec pewnych osób, w pewnych sytuacjach - zaś odczuwać paraliżującą trudność w byciu sobą wobec innych osób, w sytuacjach innych.

Teoretycy asertywności przykładają wielką wagę do stanowienia i obrony własnych praw. Rozumują następująco: jeżeli człowiek kontaktując się z innymi nie zdecyduje się na samodzielne określenie swoich praw, inni - z konieczności - określą za niego jego rolę. A wówczas przestanie on być sobą.

Mam prawo być sobą

Prawo do bycia sobą jest najważniejszym indywidualnym prawem człowieka. Oznacza to, że mogę dysponować moim czasem, energią i dobrami materialnymi oraz układać sprawy osobiste według własnej woli i zgodnie z własnym interesem - tak, jak go pojmuję.

Mam prawo wyrażać siebie

Mam prawo wyrażać siebie - swoje uczucia, opinie, postawy i potrzeby, o ile czynię to w sposób nie naruszający praw innych osób. Każdy z nas ma właściwe tylko sobie prawa indywidualne - ja mam prawo jadać śniadanie o siódmej, ktoś inny o jedenastej. Ponieważ jednak żyjemy z ludźmi większość naszych indywidualnych praw ma taki właśnie - interpersonalny - charakter.

Mam swoje prawa

Te indywidualne prawa służą określeniu jak chcemy, a jak nie chcemy być traktowani przez otoczenie. Ja na przykład życzę sobie, by telefonować do mnie tylko między siódmą a dwudziestą, ktoś inny pozwala na to od południa do północy. Różnimy się od siebie ale mamy to samo prawo - aby swoje stosunki z ludźmi układać zgodnie z własnymi potrzebami, upodobaniami, wartościami.

Mam swoje terytorium

Każdy człowiek ma swoje terytorium psychologiczne. To wszystko, co w podstawowy sposób zależy ode mnie i należy do mnie - to właśnie moje terytorium. Będą to więc na przykład moje myśli, czyny, potrzeby, postawy, prawa, tajemnice, sposób dysponowania rzeczami, które są moją własnością. Prawo człowieka do bycia sobą można wyrazić inaczej jako niezbywalne prawo do posiadania i obrony swojego terytorium.

WYRAŻANIE WŁASNYCH OPINII I PRZEKONAŃ

Człowiek zachowujący się asertywnie, komunikuje swoim zachowaniem: Ja jestem w porządku i Ty jesteś w porządku. Nie kwestionuje swojego prawa do bycia sobą, ale też nie podważa takiego samego prawa innego człowieka.

Biorąc za punkt wyjścia kategorię bycia w porządku można wyobrazić sobie - tak jak uczynił to amerykański psycholog Thomas Harris - trzy dalsze postawy interpersonalne. Można więc komunikować otoczeniu:

Ja jestem w porządku - Ty jesteś nie w porządku.

Ja jestem nie w porządku - Ty jesteś w porządku.

Ja jestem nie w porządku - Ty jesteś nie w porządku.

Bycie nie w porządku jest bardzo nieprzyjemne. Ludzie robią wiele, aby uniknąć takiego poczucia. Widać to gdy analizujemy powody, dla których ludzie niepokoją się lub złością, napotykając odmienne zdanie.

Wiele osób przyzwyczało się oceniać cudze i własne opinie i przekonania z punktu widzenia zgodności z prawdą obiektywną.

Wierzą one, że istnieją na każdy temat jakieś "jedynie słuszne" stwierdzenia. Z tego punktu widzenia każda opinia musi więc być albo prawdziwa, albo fałszywa. Jeżeli zaś dwie osoby mają odmienne opinie, oznacza to, że muszą zmierzyć się ze sobą, gdyż tylko jedna z nich może mieć rację. Ten kto nie ma racji, wygłasza fałszywą opinię, jest nie w porządku. Ten kto ma rację, czyja opinia jest słuszna, jest w porządku.

Gdy do tak rozumujących ludzi dociera informacja o rozbieżności opinii własnej i partnera, traktują to jak dzwonek alarmowy, sygnał, że coś jest nie w porządku, a raczej, że zaraz ktoś będzie nie w porządku: albo ja, albo partner. Wykryciu rozbieżności towarzyszy więc wzrost napięcia i często poczucie przykrości.

Ludzie dokonują wielu zabiegów, aby te nieprzyjemne doznania minimalizować. Mogą w tym celu zacierać rozbieżności, próbując upodobnić swoją opinię do opinii partnera. Jeżeli i druga strona

tak uczyni wówczas obie strony uzgodnią wspólny punkt widzenia, który nie będzie co prawda reprezentował niczych poglądów ale fakt rozbieżności nie zostanie ujawniony i obojdzie się bez przykrości. Na przykład:

osoba A: Oglądałem ten serial, "Isaurę". Nic by mnie nie oderwało od telewizora.

osoba B: Nie żartuj, ty oglądasz tę chałę? Przecież to płytka, banalna historyjka, nic nie ma wspólnego z prawdziwą sztuką.

osoba A: Oczywiście nie jest to prawdziwa sztuka. Historyjka banalna, nie można brać tego poważnie, całkowicie się z tobą zgadzam. Ale jako rozrywka bardzo dobra.

osoba B: Jako rozrywka - zgadzam się - może być. Ale tylko jako rozrywka.

osoba A: Oczywiście, wyłącznie jako rozrywka.

Jeżeli jednak rozbieżność już się uwidoczniła, wówczas osoba, która natrafiła na odmienną opinię i czuje się w związku z tym nie w porządku, może starać się udowodnić, że jednak jest w porządku, na przykład usprawiedliwiając się:

osoba A: Oglądałam wczoraj wieczorem "Isaurę". Kapitalny serial, byłam zachwycona.

osoba B: Nie żartuj, ty oglądasz te bzdury? Przecież to płytka, banalna historyjka, na dodatek źle zrobiona.

osoba A: Kochana, jak ja wracam skonana po dziesięciu godzinach pracy i nie wiem gdzie mam ręce, a gdzie nogi, to ja muszę odpocząć. Po prostu posiedzieć spokojnie i nie musieć myśleć. Ja nie wiem czy ktoś inny by wytrzymał taką pracę jak moja.

osoba B: Ty rzeczywiście ciężko pracujesz.

Choć argumenty używane przez osobę A nie miały żadnego związku z filmem, udało jej się udowodnić, że ze względu na swoją bardzo ciężką pracę jest jednak w porządku - tak bardzo, że nawet oglądanie "Isaury" tego nie zniweluje. Inną możliwością uniknięcia poczucia bycia nie w porządku jest udowodnienie drugiej osobie, że

to ona jest nie w porządku, a zatem atak. Na przykład:

osoba A: Oglądałam wczoraj "Isaurę". świetny serial, uwielbiam to oglądać.

osoba B: Ty naprawdę to oglądasz, te bzdury? Przecież to jest banalna, źle zagrana historyjka!

osoba A: Ile oglądałaś odcinków?

osoba B: Widziałam pierwszy i to mi wystarczyło.

osoba A: Jak tak można! Jak możesz się w ogóle wypowiadać? Skoro nie widziałaś wszystkich odcinków, nie powinnaś w ogóle zabierać głosu w tej sprawie. Czy wszystkie twoje sądy są tak powierzchowne?

Co prawda argumenty osoby A - jak i w poprzedniej scenie - nie wiążą się z filmem, jednak dobrze służą udowodnieniu, że to osoba B jest nie w porządku. Osoba A odwraca sytuację - żeby uniknąć własnego zawstydzenia, sama zawstydza osobę B, prowokując ją do obrony. Mówiąc inaczej - zagrożona na swoim terytorium - stara się przenieść spór na terytorium osoby B.

Jest to oczywiście strategia walki, a nie wymiany.

Asertywne podejście do odmiennych poglądów wynika z założenia, że skoro każdy człowiek ma prawo być sobą, każdy ma prawo do subiektywnego punktu widzenia i własnej opinii.

Rozważania te nie dotyczą szczególnej sytuacji, gdy wymiana opinii odbywa się pod presją konieczności podjęcia wspólnej decyzji w jakiejś sprawie. Takich sytuacji jest jednak w życiu mniej, niż się ludziom wydaje.

Jeżeli mąż chce iść do kina, a żona do teatru, mają wiele różnych możliwości rozwiązania tej sytuacji.

Mogą iść najpierw do kina, a potem do teatru lub odwrotnie, mogą pójść osobno - każde tam gdzie chce.

Rozwiązanie polegające na wyborze tylko kina albo tylko teatru - wymagające ze strony żony lub męża całkowitej rezygnacji ze swo-

ich preferencji i podporządkowania się drugiej osobie - jest tylko jednym z rozwiązań.

Jeśli do niego dochodzi, jest to efekt wyboru określonej postawy interpersonalnej - uległości lub dominacji.

Asertywność stanowi realizację ideałów demokracji w osobistym planie. Wielość opinii i ich wymiana są wartością samą w sobie. Opinia publiczna w danej sprawie oznacza wielość podejść o różnym, często zmiennym stopniu popularności. Wypowiadanie własnego, subiektywnego poglądu jest działaniem wartościowym, wzbogacającym innych, niezależnie od tego czy człowiek dołącza do większości, czy reprezentuje mało popularne lub skrajne poglądy. Buduje bowiem ważny byt społeczny - opinię publiczną.

Z dwóch osób o odmiennych poglądach - obie mają rację, gdyż każda ma rację własną. Dlatego napotykając na rozbieżność, nie muszą jej ani ukrywać, ani staczać walki. Mogę po prostu wymienić się odmiennymi poglądami.

Gdy tak rozumująca osoba napotka kogoś o odmiennej opinii, nie zareaguje niepokojem lub złością ale ciekawością, a nawet radością, gdyż świat wyda jej się bogatszy, skoro na tę samą kwestię można popatrzeć w różny sposób.

Dalej: osoba ta zechce pewnie dowiedzieć się czegoś więcej o opinii partnera, aby lepiej zrozumieć jego punkt widzenia. Może być gotowa sama powiedzieć mu coś więcej na temat swojej opinii, by znaleźć - na przykład - kolejne elementy, różniące ich stanowiska. Dzięki takim zabiegom wymiana ich opinii będzie precyzyjniejsza i osoby te bliżej poznają się nawzajem jako interesujące i całkiem odrębne jednostki.

Przeprowadzona w tym duchu rozmowa na temat "Isaury" mogłaby brzmieć następująco:

osoba A: Oglądałam wczoraj "Isaurę". Doskonały serial, naprawdę bardzo lubię go oglądać.

osoba B: Oglądasz to? Ja od razu wyłączam telewizor, tak mnie drażnią te bzdury.

osoba A: To bardzo ciekawe, widzę że mamy całkowicie odmien-

ne podejście do tego serialu. Opowiedz koniecznie dlaczego on cię drażni, a ja ci opowiem co mi się podoba.

osoba B: Drażni mnie to, że wszystko jest tam czarno - białe, dobre i złe charaktery. Banalne tematy - miłość i podłość, a do tego jeszcze niewolnictwo!

osoba A: Widzisz, właśnie to mnie przyciąga! Ja lubię gdy postaci w filmie zarysowane są zdecydowanie. No i ten temat - miłość i zło - to dla mnie najbardziej interesujący, najprawdziwszy ludzki temat. A jak ci się podoba gra aktorów? Może i tu znajdziemy ciekawe różnice między nami?

osoba B: No, ciekawe. Mnie się oczywiście nie podoba. Szczególnie główna bohaterka, ta Isaura, gra z przesadą i ma po prostu zeza. A jak ty ją widzisz?

W tym przykładzie osoby A i B zaangażowały się wzajemnie w nieoceniające badanie swoich poglądów.

Często jednak, mając najbardziej nawet asertywne zamiary, natykamy się na osoby, które dostrzegając rozbieżność opinii, starają się skłonić nas do zmiany naszej na bardziej podobną do ich własnej.

Oto kilka wskazówek, pomagających zaprezentować swoje przekonania i utrzymać się przy nich w takiej sytuacji.

Ujawnij rozbieżność opinii, akcentując postawę akceptacji tego faktu. Oznacza to, że zamiast mówić:

- Pan nie ma racji. To bzdura, co pan uważa.

możesz powiedzieć na przykład:

- Widzę, że mamy zupełnie odmienne zdania w tej sprawie.

Zdaniem tym zarysowujesz pluralistyczną płaszczyznę wymiany poglądów. Temu celowi dobrze też służy powtórzenie własnymi słowami poglądów swoich i partnera, z zaakcentowaniem rozbieżności:

- Rozumiem, że temat poruszany w filmie "Isaura" uważa pan za ba-

nalny i że film ten nudzi pana. Z kolei dla mnie “Isaura” jest niezwykle interesująca, a temat filmu uważam za ciekawy i bardzo ważny. Rozumiem, że mamy zupełnie inne podejście do tego filmu.

Przez ujawnienie rozbieżności, możesz nie dopuścić do gry nastawionej na ukrycie tego faktu, a poprzez zademonstrowanie akceptacji, komunikujesz partnerowi, że mimo rozbieżności opinii i ty i on jesteście w porządku, zatem nie ma powodów, by udowodniać to sobie.

Prezentuj, a nie argumentuj. Wymieniając opinie, nie staraj się koniecznie przekonać partnera do swojego zdania - on też ma prawo mieć własne. Zamiast prowadzić “propagandę” swojego podejścia, po prostu przedstaw je tak, aby druga osoba mogła je zrozumieć.

Zamiast udowodniać, odwołuj się do siebie. (Przypominam: nie mówimy tu o badaniu prawdy i analizie faktów ale o osobistych przekonaniach i opiniach.) Zawsze możesz trafić na kogoś inteligentniejszego lub zręczniejszego prowadzącego rozmowę. Nie uda ci się udowodnić mu swoich racji, mimo twojego głębokiego przekonania do nich, gdyż na argument zawsze można odpowiedzieć argumentem. Na przykład:

osoba A: Bardzo podobała mi się aktorka grająca Isaurę, jej gra i uroda.

osoba B: To niemożliwe, przecież ona zezuje. Powinni znaleźć do tej roli kogoś chociażby bez defektów urody, nie sądzisz?

osoba A: Myślę, że przy jej wspaniałym sposobie gry nawet lekkie zezowanie nie przeszkadza.

osoba B: Z pewnością możnaby znaleźć osobę, która byłaby i dobrą aktorką i nie miała zęza. Czy nie myślisz, że rozsądniej jest wybierać lepsze rozwiązania zamiast gorszych?

osoba A: Na pewno, ale czy zwróciłaś uwagę na jej piękne czarne włosy?

osoba B: Daj spokój, w Brazylii wszyscy mają takie włosy. Nie rozumiem, czemu wybrali takie brzydactwo.

osoba A: Ale musisz przyznać przynajmniej jedno - ona się pięknie

rusza.

osoba B: To powinna tańczyć, a nie grać w filmie. Czy naprawdę ona ci się podoba?

osoba B: Nie mogę w to uwierzyć.

osoba B starała się udowodnić, że nie ma powodów, aby osobie A podobała się aktorka, grająca Isaurę.

Argumentów przeciwko tej kobiecie można by zgromadzić z pewnością znacznie więcej, podobnie jak argumentów przemawiających na jej korzyść. Najbardziej jednak skrupulatne ich rozważenie nie mogłoby podważyć faktu o centralnym znaczeniu dla tego sporu - tego, że osobie A naprawdę podobała się aktorka grająca Isaurę. Niezależnie od tego, co sądzi o tym osoba B i jak bardzo ta opinia jest uzasadniona.

Odwołanie się do siebie i powołanie na swoje opiniotwórcze prawo, jest podstawowym argumentem, na którym można się oprzeć, by nie poddać się naciskowi na zmianę naszych przekonań.

Wiele osób obawia się wypowiedzieć własne zdanie

- jeśli jest ono sprzeczne ze zdaniem otoczenia,

- ze względu na obawę.

Jak ja to udowodnię? Nie dam rady ich przekonać.

Asertywne wyjście z takiej sytuacji opiera się na zaleceniu: Nie udowadniaj, nie przekonuj, po prostu powiedz prawdę o swoich poglądach.

Gdyby osoba A odwołała się do siebie, rozmowa o "Isaurze" mogłaby mieć inny przebieg.

osoba A: Bardzo podobała mi się aktorka grająca Isaurę, jej gra i uroda.

osoba B: Jak to, przecież ona ma zeza, nie zauważyłaś? Powinni do tej roli znaleźć kogoś bez defektów urody, nie sądzisz?

osoba A: Dla mnie jej uroda jest zachwycająca. Ona mi się po prostu

bardzo podoba.

osoba B: Ale jak to możliwe, żeby tak cię zachwycała kobieta z ze-
zem? To zupełnie niezrozumiałe!

osoba A: Rozumiem, że mamy zupełnie inne upodobania i że dla
ciebie mój zachwyty jest niezrozumiałe. Niemniej taka jest prawda -
patrzyłam na nią z wielką przyjemnością. Chciałabym mieć okazję
zobaczyć ją jeszcze w jakimś filmie.

Osoba A w ogóle nie angażuje się w racjonalne uzasadnienie swo-
jej opinii. Skupia się wyłącznie na jej referowaniu. Mówi o czymś,
czego druga osoba nie jest w stanie podważyć - opowiada praw-
dę o swoich reakcjach. Jeżeli osoba B zapragnie je lepiej zrozumieć
(a nie podważyć), zapewne zada odpowiednie pytanie. Spyta na
przykład: "Co ci się podoba w wyglądzie tej aktorki?"

Konsekwentnie dekonspiruj aluzyjną argumentację. Jeżeli two-
jego rozmówcę nadal będzie niepokoiło, że masz odmienne zdanie
niż on, może starać się wyrzucić presję stosując aluzyjną argumen-
tację, czyli sugerując ci, że nie powinieneś myśleć tak, jak myślisz
i że myślarz tak, jesteś w jakimś zakresie nie w porządku.

Nie zdekonspirowane aluzje pędzą swój ukryty żywot pod po-
wierzchnią oficjalnej rozmowy, wpływając na ciebie w sposób, nad
którym nie masz pełnej kontroli. Należy je więc koniecznie dekon-
spirować, zamieniać na komunikaty wprost i rozprawiać się z nimi
tak, jak ze szczególnym rodzajem krytyki. Na przykład:

osoba A: Uwielbiam serial "Isaura". Wspaniały!

osoba B: Jestem zdziwiona tym, co mówisz. "Isaura" podoba się tyl-
ko ludziom o prymitywnych gustach, którym brak artystycznego
smaku!

osoba A: Czy chcesz przez to powiedzieć, że mój gust jest prymi-
tywny i brak mi artystycznego smaku?

Po tym pytaniu rozmowa może potoczyć się na dwa sposoby.

osoba B: Nie, skądże: Wysoko cenię twój gust i dlatego dziwię się, że
podoba ci się "Isaura".

osoba A: Tak, bardzo mi się podoba ten serial. Przyznam się, że staram się nie stracić żadnego odcinka.

albo:

osoba B: Tak, sam to powiedziałeś. Uważam, że twój zachwyty dowodzi prymitywności i braku gustu.

osoba A: Ja myślę o sobie inaczej. Chcę ci jednak powiedzieć, że nie podoba mi się sposób, w jaki reagujesz na moje opinie. Drażni mnie, że oceniasz to co mówię. Zniechęca mnie to do otwartego prezentowania moich poglądów.

Rozwiązywanie konfliktów¹

Maja Branka

Rozwiązywanie konfliktów jest jedną z podstawowych umiejętności lidera/liderki, koordynatora projektu, szefa/szefowej organizacji. Jeżeli pracujesz w zespole czy występujesz w jednej z wyżej wymienionej ról, to umiejętność rozwiązywania konfliktów jest dla ciebie bardzo ważna.

Zacznijmy od truizmu – konflikty były, są i będą. To, jak sobie z nimi radzimy zależy od umiejętności komunikacyjnych i negocjacyjnych, ale też od wiedzy o konflikcie i postawy wobec konfliktu. Często traktujemy konflikt jako coś złego, czego należy unikać. A przecież konflikt sam w sobie nie jest ani zły, ani dobry. Samo istnienie konfliktu może być okazją do twórczego rozwiązania problemu, który nas (strony konfliktu) dotyczy. Konflikt staje się problemem wówczas, gdy nie umiemy sobie z nim poradzić i gdy z drugą stroną konfliktu nie potrafimy się porozumieć tak, aby osiągnąć korzystne dla obu stron rozwiązanie.

O konflikcie

Według klasyka teorii konfliktu – Mortona Deutscha, konflikt to sytuacja, gdy dwie (lub więcej) strony, wzajemnie od siebie zależne (np. rodzice i dzieci, grantodawcy i projektodawcy), spostrzegają „niemożliwe” do pogodzenia różnice lub niemożność zrealizowania własnych dążeń i podejmują działania, żeby tę sytuację zmienić. Dążenia te mogą dotyczyć zasobów (np. pieniędzy), potrzeb (np. niezależności), wartości (np. sprawiedliwości). W wyniku podejmowanych działań konflikt może ulec rozwiązaniu, zaostreniu bądź złagodzeniu.

Sam konflikt ma własną dynamikę i przechodzi kilka faz. Oczywiście, im wcześniej próbujemy rozwiązać konflikt, tym większa szansa na porozumienie. Bardzo często na zaawansowanych eta-

1 Tekst pochodzi z portalu www.ngo.pl

pach konfliktu strony nie są już w stanie samodzielnie go rozwiązać i wówczas potrzebna jest zewnętrzna pomoc – mediator.

Co robić?

Kluczowe pytanie brzmi: co można samodzielnie zrobić, gdy już do konfliktu doszło?

Po pierwsze – zastanów się, jaka jest twoja postawa wobec konfliktu. Jaki przyjmujesz sposób radzenia sobie z konfliktem? Czy jest on różny w zależności od kontekstu i twoich celów (wówczas nazwiemy go strategią), czy też niezależnie od sytuacji masz swój preferowany sposób zachowania (wówczas nazwiemy go stylem)? Jeżeli masz przekonanie, że konflikt to najgorsza rzecz, jaka może się przytrafić, to jest wielce prawdopodobne, że będziesz go unikać i starać się nie rozwiązywać tak długo, jak będzie to tylko możliwe.

Po drugie – określ źródło konfliktu. Wbrew pozorom konflikt nie jest jedynie wynikiem niemożności dogadania się, może mieć również inne źródła, o których poniżej. Warto poznać rzeczywiste źródło konfliktu po to, by szukać rozwiązań adekwatnych do sytuacji.

Po trzecie – bądź świadom/świadoma swoich potrzeb i interesów. Konstruktywne rozwiązywanie konfliktów to dochodzenie do potrzeb i interesów każdej ze stron, a następnie poszukiwanie tych, które są wspólne. Pierwszy krok w tym procesie to uświadomienie sobie własnych potrzeb.

*

Krok 1 – świadomość strategii radzenia sobie z konfliktem

Jak zbadano, ludzie mają różne sposoby (przyjmują różne strategie) radzenia sobie z sytuacją konfliktową. Wyróżniono pięć takich sposobów:

- UNIKANIE – sposób, w którym nikt nie osiąga swoich celów, to znaczy nie są zaspokajane ani własne potrzeby i interesy, ani potrzeby partnera.
- DOSTOSOWANIE – kiedy rezygnujemy ze swoich celów

i potrzeb, staramy się łagodzić sytuację i wówczas druga strona realizuje swoje cele.

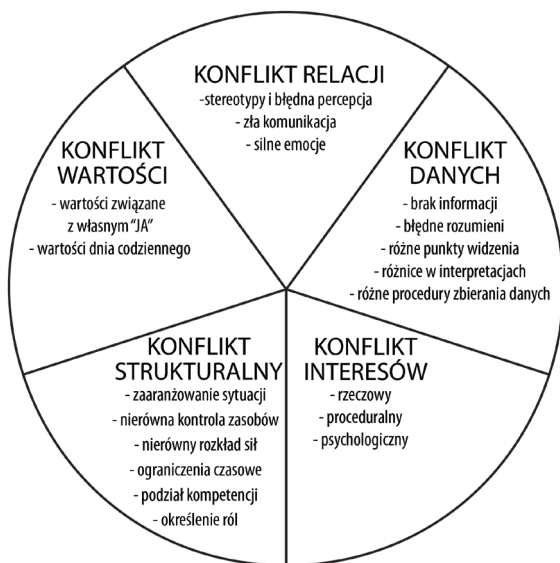
- RYWALIZACJA – wówczas dążymy do osiągnięcia wszystkich celów i potrzeb własnych, kosztem porażki drugiej strony.
- KOMPROMIS – kiedy obie strony osiągają jedynie część własnych potrzeb i celów, z części zaś rezygnują.
- WSPÓŁPRACA – kiedy obie strony osiągają najważniejsze dla siebie cele i potrzeby. Jest to jedna ze strategii, która wymaga poświęcenia czasu, za to przynosi satysfakcję obu stronom, korzystna zwłaszcza w sytuacjach, kiedy relacja z drugą stroną bądź sam przedmiot sporu są szczególnie istotne. Strony wypracowują rozwiązanie, które pozwala na osiągnięcie najważniejszych dla nich postulatów.

Ważne, żeby zdawać sobie sprawę, którą z powyżej opisanych strategii najczęściej przyjmujesz. Nie ma jednej dobrej strategii, każda z nich może być przydatna w określonej sytuacji, konflikcie, relacji. Istotne, aby móc stosować je zależnie od własnych potrzeb i celów.

*

Krok 2 – określ przyczynę konfliktu

Jednym z powszechnie używanych przez negocjatorów i mediatorów narzędzi do analizowania przyczyn i źródeł konfliktu jest tzw. koło konfliktu, stworzone przez amerykańskiego mediatora Christophera W. Moore'a. Wyróżnił on pięć potencjalnych źródeł konfliktu i tym samym pięć typów konfliktów: konflikt relacji, konflikt danych, konflikt interesów, konflikt strukturalny i konflikt wartości. Na jedną sytuację konfliktową może nałożyć się kilka przyczyn. A często, gdy konflikt się zaostrza, do jednej – pierwotnej przyczyny – dochodzą nowe kwestie.

Wg Moore, C.W. (1986)
The Mediation Process

Konflikt danych - pojawia się, kiedy strony konfliktu nie dysponują potrzebnymi danymi, mają różne informacje lub odmiennie je interpretują. Może to prowadzić do zaostrzenia konfliktu, kiedy strony oskarżają się o zatajenie danych, celowe wprowadzanie w błąd.

Konflikt relacji – związany jest z silnymi, trudnymi emocjami przeżywanymi w relacji z daną osobą. Może pojawiać nawet wówczas, gdy nie ma obiektywnych powodów do konfliktu. Przyczyną mogą być stereotypy czy zła komunikacja.

Konflikt wartości - wynika z odmiennych systemów wartości, różnych światopoglądów, ale także z różnicy zasad i wartości wobec codziennych czynności, np. stosunek do pracy i etyka zawodu.

Konflikt strukturalny - wynika ze struktury sytuacji - ograniczonych zasobów (w zależności od kontekstu: np. dostępu do kompu-

tera z drukarką itp.), struktury organizacji (np. niejasno określone kompetencje w odniesieniu do poszczególnych stanowisk), pełnionych ról, ograniczeń czasowych. Ten typ jest właściwie niezależny od ludzi. Jeżeli w organizacji na bardzo małej przestrzeni pracują osoby, które jednocześnie muszą wydrukować ważne dokumenty potrzebne w ich pracy (np. do rozliczenia projektu), to gdy dochodzi do konfliktu, przyczyna nie leży w trudnych charakterach tych osób, czy złej komunikacji (choć może), ale w braku wystarczającej liczby drukarek.

Konflikt interesów - jest związany z niemożnością realizacji potrzeb, osiągnięcia celów. Interesy dzielimy na trzy rodzaje:

- interesy rzeczowe: pieniądze, czas, czy podział pracy;
- interesy proceduralne: sposób prowadzenia rozmów, negocjacji;
- interesy psychologiczne (poczucie bezpieczeństwa, godności, szacunku).

Dwie siostry spierały się o pomarańczę - każda z nich uważała, że to jej należy się cały owoc. Kiedy wreszcie zgodziły się podzielić pomarańczę po połowie, jedna z nich zjadła ze smakiem swoją część i wyrzuciła skórkę, a druga, która pomarańczę nie lubiła, wyrzuciła miąższ a skórkę dodała do ciasta.

*

Krok 3 – ustal swoje potrzeby i interesy

Istnieje wiele sposobów rozwiązywania konfliktów. Jednym z nich są tzw. negocjacje problemowe – koncentrujące się na interesach stron. Sposób ten jest odmienny od tzw. negocjacji pozycyjnych, kiedy strony skupiają się na swoich stanowiskach, wymuszają wzajemne ustępstwa, składają sobie oferty, tak długo aż „dobiją targu”. W problemowym rozwiązywaniu konfliktów istota negocjacji polega na identyfikacji wzajemnych interesów, i szukania takich rozwiązań, które będą satysfakcjonujące dla obu stron. Ilustruje to przytoczona powyżej anegdota – gdyby siostry negocjowały problemowo (a nie pozycyjnie, dzieląc się na pół), to dotarłyby do swoich interesów i ustaliły, co dla każdej z nich jest najważniejsze. Kluczo-

we dla rozróżnienia obu stylów jest zrozumienie czym jest „stanowisko”, a czym „interesy”.

Stanowiska to konkrety, których potrzebę deklarujemy, to sposób zaspokojenia potrzeb i interesów. Interesy to motywacje, które doprowadziły do zajęcia stanowiska – potrzeby, dążenia, obawy i aspiracje.

Gdy skoncentrujemy się na stanowiskach (czyli na tym, czego chce każda ze stron), to między stronami konfliktu może wywiązać się walka, której celem jest pomniejszenie wagi stanowiska drugiej strony i przeforsowanie własnego. Często wymyślanie coraz to nowych argumentów, które mają przekonać do naszego zdania drugą stronę nie prowadzi do rozwiązania lecz zaostrzenia sporu. Aby uzyskać rozwiązanie należy wziąć pod uwagę nie stanowiska lecz interesy (potrzeby), które są niejako ukryte pod stanowiskami i odpowiadają na pytanie: „dlaczego” chcę tego, co wyraziłem/am w swoim stanowisku” (nie zaś tylko „czego chcę”).

Warto pamiętać, że częściej ludzie „myślą stanowiskami”, łatwiej jest im odpowiedzieć na pytanie „czego chcę”, niż „dlaczego tego chcę”. Dlatego nierazko interesy i potrzeby pozostają nieuświadomione. Gdy chcemy rozwiązać konflikt musimy mieć jasność, jakie są nasze interesy oraz zbadać, jakie interesy kryją się za stanowiskiem drugiej strony. Metaforycznie oddaje to idea góry lodowej, której tylko bardzo niewielka część (stanowiska) wystaje ponad powierzchnię wody, podczas gdy to niewidoczna reszta świadczy o jej potędze. Chcąc rozwiązać konflikt musimy dotrzeć do wzajemnych potrzeb i interesów. Jeśli będziemy koncentrować się na stanowiskach, nie uda nam się rozwiązać konfliktu. Musimy „zanurkować” w głąb, aby poszukać interesów, które są wspólne i dopiero wówczas szukać rozwiązań.

Konflikt rzadko jest przyjemny, ale często może okazać się korzystny. Choćby dlatego, że sprzyja otwartemu postawieniu ukrywanych wcześniej różnic i problemów. Często dopiero w sytuacji konfliktowej jedna ze stron dowiaduje się, że w ogóle problem istniał. Sytuacja konfliktowa wymusza określenie, które problemy są ważne, bo gdy ustalimy listę własnych potrzeb i interesów, to kolejnym krokiem będzie ułożenie listy priorytetów. Konflikt wreszcie może doprowadzić do zmian, które są niezbędne, aby relacja, ze-

spół, organizacja mogły się rozwijać.

Chcąc dobrze rozwiązywać konflikty warto wyrobić w sobie przekonanie, że konflikt jest naturalnym zjawiskiem w relacjach międzyludzkich. Unikanie jest jedną ze strategii radzenia sobie z konfliktem, pytanie tylko, czy skuteczną?

Program współpracy województwa podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego w 2010 r.

Załącznik do Uchwały Nr XLI/777/09 Sejmiku Województwa Podkarpackiego z dnia 28 grudnia 2009 r.

PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU

Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie województwa (Dz. U. z 2001 r. Nr 142, poz. 1590, z późn. zm.),

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.),

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania (Dz. U. Nr 264, poz. 2207),

1. Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych (Dz. U. Nr 249, poz. 2104, z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. Nr 19, poz. 100),
3. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2008 r. Nr 115, poz. 728, z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2008 r. Nr 14, poz. 92 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o zatrudnieniu socjalnym (Dz. U. Nr 122, poz. 1143, z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485, z późn. zm.),

7. Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2007 r. Nr 70, poz. 473, z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 25 czerwca 1999 r. o Polskiej Organizacji Turystycznej (Dz. U. Nr 62, poz. 689, z późn. zm.),
9. Ustawa z dnia 18 stycznia 1996 r. o kulturze fizycznej (Dz. U. z 2007 r. Nr 226, poz. 1675, z późn. zm.)

Rozdział 1

PRZEPISY OGÓLNE

§ 1

Definicje:

1. ustawa - należy przez to rozumieć ustawę z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. Nr 96, poz. 873, z późn. zm.),
2. działalność pożytku publicznego - należy przez to rozumieć działalność społecznie użyteczną, prowadzoną przez organizacje pozarządowe w sferze zadań publicznych określonych w ustawie,
3. zadania publiczne - należy przez to rozumieć zadania określone w art. 4 ustawy,
4. organizacje pozarządowe - należy przez to rozumieć niebędące jednostkami sektora finansów publicznych, w rozumieniu przepisów o finansach publicznych, i niedziałające w celu osiągnięcia zysku, osoby prawne lub jednostki nieposiadające osobowości prawnej utworzone na podstawie przepisów ustaw, w tym fundacje i stowarzyszenia, z zastrzeżeniem art. 3, ust. 4 ustawy.

§ 2

1. Przedmiotem Programu jest realizacja części zadań publicznych o charakterze ponadlokalnym, realizowanych przez Samorząd Województwa Podkarpackiego, nie zastrzeżo-

- nym ustawami na rzecz innych organów administracji.
2. Przedmiotem współpracy władz Województwa Podkarpackiego z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego jest:
 1. realizacja zadań Województwa określonych w ustawach,
 2. podwyższanie efektywności działań kierowanych do mieszkańców regionu,
 3. tworzenie systemowych rozwiązań ważnych problemów społecznych,
 4. określanie potrzeb społecznych i sposobu ich zaspokajania,
 5. konsultowanie projektów aktów prawa miejscowego w formie i zakresie określonym w § 9 pkt 4) Programu.

§ 3

Podmiotami uczestniczącymi w realizacji programu są:

1. Sejmik Województwa Podkarpackiego - uchwalający Program, jako organ stanowiący i kontrolny Województwa Podkarpackiego.
2. Zarząd Województwa Podkarpackiego - nadzorujący realizację Programu, jako organ wykonawczy Województwa. w realizacji Programu uczestniczą:
 - a) ze strony Województwa departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego i wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, które w obszarach swojego działania wdrażają szczegółowe zadania,
 - b) organizacje pozarządowe i podmioty wymienione w art. 3 ust. 3 ustawy, prowadzące na terenie województwa podkarpackiego działalność pożytku publicznego w zakresie odpowiadającym działaniom samorządu województwa,
 - c) Podkarpacka Rada Organizacji Pozarządowych jako reprezentacja organizacji pozarządowych z terenu województwa podkarpackiego.

§ 4

- Miejscem realizacji niniejszego Programu jest obszar województwa podkarpackiego.
- Dopuszcza się realizację zadań, wynikających z Programu, także poza obszarem województwa podkarpackiego, jeżeli służą one dobru Województwa Podkarpackiego.

Rozdział 2

CELE WSPÓŁPRACY

§ 5

Celem nadrzędnym współpracy z organizacjami pozarządowymi jest wzmocnienie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, poprzez budowanie partnerstwa między administracją publiczną i podmiotami działającymi w sferze pożytku publicznego.

§ 6

Celami szczegółowymi współpracy są między innymi:

1. umocnienie lokalnych działań, stworzenie warunków dla powstania inicjatyw i struktur funkcjonujących na rzecz społeczności lokalnych,
2. zwiększenie wpływu sektora obywatelskiego na kreowanie polityki społecznej w województwie,
3. wzmocnienie potencjału organizacji pozarządowych,
4. poprawa jakości życia, poprzez pełniejsze zaspokajanie potrzeb społecznych,
5. integracja podmiotów polityki lokalnej obejmującej swym zakresem sferę zadań publicznych,
6. otwarcie na innowacyjność i konkurencyjność w wykonywaniu zadań publicznych,
7. racjonalne wykorzystanie publicznych środków finansowych kierowanych do sektora pozarządowego,

8. rozbudzanie aktywności obywatelskiej i patriotyzmu wśród młodzieży przez upowszechnianie wiedzy o przeszłości regionu.

Rozdział 3

ZASADY WSPÓŁPRACY

§ 7

Najważniejszymi zasadami współpracy z organizacjami pozarządowymi, jakimi kierować się będzie Samorząd Województwa Podkarpackiego są:

1. zasada pomocniczości - zgodnie z którą Samorząd Województwa Podkarpackiego uznaje ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących także do sfery zadań publicznych, i w takim zakresie współpracuje z tymi organizacjami a także wspiera ich działalność i umożliwia realizację zadań publicznych na zasadach i w formie określonych przez ustawę,
2. zasada suwerenności stron - zgodnie z którą Samorząd Województwa respektuje odrębność i suwerenność zorganizowanych wspólnot obywateli, uznaje ich prawo do samodzielnego definiowania i rozwiązywania problemów, w tym należących także do sfery zadań publicznych,
3. zasada partnerstwa - co oznacza, że organizacje pozarządowe, na zasadach i w formie określonej w ustawie oraz zgodnie z trybem wynikającym z odrębnych przepisów, uczestniczą w identyfikowaniu i definiowaniu problemów społecznych, wypracowywaniu sposobów ich rozwiązywania oraz wykonywaniu zadań publicznych,
4. zasada efektywności - w myśl której organy Samorządu Województwa Podkarpackiego, wykorzystują współpracę z organizacjami pozarządowymi do efektywnej realizacji zadań społeczno-ekonomicznych, przestrzegając zasad uczciwej konkurencji z zachowaniem wymogów określonych w art. 33 i art. 35 ust. 3 ustawy o finansach publicznych. Zasada ta respektowana będzie tak na etapie wyboru podmiotu wy-

konującego zadanie publiczne (w tym przy zlecaniu organizacji pozarządowej) należące do kompetencji samorządu województwa, jak również na etapie kontroli i nadzoru nad jego wykonaniem,

5. zasada uczciwej konkurencji - umożliwienie konkurencji pomiędzy organizacjami pozarządowymi a jednostkami publicznymi, które mogą występować o dotacje na równych prawach,
6. zasada jawności - zgodnie z którą organy Samorządu Województwa udostępniają organizacjom pozarządowym informacje o zamiarach i celach realizowanych i środkach przeznaczonych na realizację zadań publicznych, w których możliwa jest współpraca z tymi organizacjami oraz o kosztach realizacji zadań publicznych już prowadzonych przez jednostki podległe lub nadzorowane przez organy Samorządu Województwa Podkarpackiego wraz z informacją o sposobie obliczania tych kosztów, tak aby możliwe było ich porównanie z kosztami realizacji analogicznych zadań przez inne instytucje i osoby.
7. zasada praworządności - w myśl której zarówno współpraca, jak również kontrola realizacji zadań publicznych przez podmioty wymienione w art. 3, ust. 1 i 3 ustawy, odbywać się będzie na podstawie i w granicach określonych przez normy prawne.

Rozdział 4

FORMY WSPÓŁPRACY

§ 8

Współpraca Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi oraz pozostałymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego może przybierać formy finansowe i niefinansowe.

§ 9

Współpraca Województwa z organizacjami pozarządowymi oraz

innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego będzie realizowana poprzez:

- 1) zlecenie realizacji zadań publicznych, na zasadach określonych w ustawie, organizacjom pozarządowym oraz podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy. Zlecenie realizacji zadań publicznych może mieć formy:
 - a) powierzenia wykonywania zadań publicznych, wraz z udzieleniem dotacji na finansowanie ich realizacji,
 - b) wspierania takich zadań, wraz z udzieleniem dotacji na dofinansowanie ich realizacji,
- 2) wspieranie oraz powierzenie zadań publicznych może nastąpić na zasadach i w trybie ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o partnerstwie publiczno-prywatnym (Dz. U. z 2009 r. nr 19, poz.100),
- 3) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności i współdziałania w celu zharmonizowania tych kierunków, w szczególności poprzez:
 - a) publikowanie ważnych informacji na portalach internetowych Województwa,
 - b) przekazywanie przez organizacje pozarządowe informacji o przewidywanych lub realizowanych zadaniach sfery publicznej,
 - c) informowanie przedstawicieli organizacji o planowanych sesjach Sejmiku Województwa Podkarpackiego oraz jego Komisji, na których dyskutowane będą projekty uchwał odnoszących się do zagadnień związanych z profilem działalności tych organizacji,
- 4) konsultowanie z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami wymienionymi w art. 3 ust. 3 ustawy, odpowiednio do zakresu ich działania, projektów aktów prawa miejscowego, w szczególności poprzez udostępnienie projektów uchwał w dziedzinach dotyczących działalności statutowej tych organizacji, w celu uzyskania ich opinii,
- 5) tworzenia wspólnych zespołów o charakterze doradczym i inicjatywnym, złożonych z przedstawicieli organizacji pozarządowych, podmiotów wymienionych w art. 3 ust. 3

ustawy oraz przedstawicieli właściwych organów administracji publicznej.

§ 10

Współpraca Samorządu Województwa Podkarpackiego z organizacjami pozarządowymi może być także realizowana poprzez:

1. udzielanie przez Samorząd wsparcia pozafinansowego dla organizacji (oddelegowanie pracowników, użyczenie sprzętu, bezpłatne udostępnienie sal urzędu itp.),
2. otwarte spotkania przedstawicieli organizacji z przedstawicielami Samorządu,
3. koordynowanie działań, prowadzenie wspólnych przedsięwzięć (na przykład wspólne organizowanie konferencji lub współpraca przy świadczeniu konkretnych usług na rzecz społeczności lokalnej),
4. udzielanie informacji o możliwościach uzyskania wsparcia w dziedzinach określonych w § 13 Programu,
5. udzielanie pomocy w pozyskiwaniu przez organizacje pozarządowe środków finansowych z innych źródeł niż budżet województwa,
6. udzielanie pomocy w nawiązywaniu kontaktów z organizacjami społecznymi i instytucjami samorządowymi innych państw,
7. wspólne rozpoznawanie potrzeb społeczności lokalnej i wspólne planowanie działań służących zaspokojeniu potrzeb społecznych,
8. udzielanie pomocy w realizowaniu umów przez organizacje pozarządowe,
9. umożliwienie organizacjom skorzystania z preferencyjnych zasad uzyskiwania lokali na działalność statutową,
10. promowanie przez Samorząd działalności podkarpackich organizacji pozarządowych i pomoc w tworzeniu ich dobrego wizerunku.

Rozdział 5

ZADANIA OBJĘTE PROGRAMEM

§ 11

Współpraca z podmiotami programu dotyczy zadań o charakterze regionalnym, określonych w art. 4 ust. 1 ustawy, tj.:

1. pomocy społecznej, w tym pomocy rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób,
2. zapewnienia zorganizowanej opieki byłym żołnierzom zawodowym, którzy uzyskali uprawnienie do emerytury wojskowej lub wojskowej renty inwalidzkiej, inwalidom wojennym i wojskowym oraz kombatantom,
3. działalności charytatywnej,
4. podtrzymywania tradycji narodowej, pielęgnowania polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej,
5. działalności na rzecz mniejszości narodowych,
6. ochrony i promocji zdrowia,
7. działania na rzecz osób niepełnosprawnych,
8. promocji zatrudnienia i aktywizacji zawodowej osób pozostających bez pracy i zagrożonych zwolnieniem z pracy, wsparcie i aktywizacja osób po 50 roku życia
9. upowszechniania i ochrony praw kobiet oraz działalność na rzecz równych praw kobiet i mężczyzn,
10. działalności wspomagającej rozwój gospodarczy, w tym rozwój przedsiębiorczości,
11. działalności wspomagającej rozwój wspólnot i społeczności lokalnych,
12. nauki, edukacji, oświaty i wychowania,
13. krajoznawstwa oraz wypoczynku dzieci i młodzieży,
14. kultury, sztuki, ochrony dóbr kultury i tradycji,
15. upowszechniania kultury fizycznej i sportu,

16. ekologii i ochrony zwierząt oraz ochrony dziedzictwa przyrodniczego,
17. porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz przeciwdziałania patologiom społecznym,
18. upowszechniania wiedzy i umiejętności na rzecz obronności państwa,
19. upowszechniania i ochrony wolności i praw człowieka oraz swobód obywatelskich, a także działań wspomagających rozwój demokracji,
20. ratownictwa i ochrony ludności,
21. pomocy ofiarom katastrof, klęsk żywiołowych, konfliktów zbrojnych i wojen w kraju i za granicą,
22. upowszechniania i ochrony praw konsumentów,
23. działań na rzecz integracji europejskiej oraz rozwijania kontaktów i współpracy między społeczeństwami,
24. promocji i organizacji wolontariatu,
25. rozwoju potencjału organizacji pozarządowych przez podniesienie jakości III sektora ze szczególnym uwzględnieniem pisania i rozliczania projektów, działalności wspomagającej technicznie, szkoleniowo, informacyjnie lub finansowo organizacje pozarządowe oraz podmioty, o których mowa w art. 3 ust. 3 ustawy, w zakresie określonym w pkt 1-24.

§ 12

Samorząd Województwa prowadzi także, we współpracy z organizacjami pozarządowymi, politykę rozwoju Województwa, na którą składa się:

1. tworzenie warunków rozwoju gospodarczego, w tym kreowanie rynku pracy,
2. utrzymanie i rozbudowa infrastruktury społecznej i technicznej o znaczeniu wojewódzkim,
3. pozyskiwanie i łączenie środków finansowych publicznych i prywatnych, w celu realizacji zadań z zakresu użyteczności publicznej,
4. wspieranie i prowadzenie działań na rzecz podnoszenia poziomu wykształcenia obywateli,

5. racjonalne korzystanie z zasobów przyrody oraz kształtowanie środowiska naturalnego, zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
6. wspieranie rozwoju nauki i współpracy między sferą nauki i gospodarki, popieranie postępu technologicznego oraz innowacji,
7. wspieranie rozwoju kultury oraz sprawowanie opieki nad dziedzictwem kulturowym i jego racjonalne wykorzystywanie,
8. promocja walorów i możliwości rozwojowych Województwa.

Rozdział 6

ZADANIA O ZNACZENIU PRIORYTETOWYM

§ 13

I.

- 1) ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, a w szczególności:

polityka społeczna:

- a) inicjowanie i wspieranie działań na rzecz aktywizacji zawodowej i społecznej,
- b) wspieranie programów i inicjatyw z zakresu poprawy warunków socjalno-bytowych osób zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- c) tworzenie i opracowanie modelowych rozwiązań w zakresie przeciwdziałania i wykluczeniu społecznemu,
- d) tworzenie warunków i stymulowanie własnej ktywności na rzecz wychodzenia z obszaru pomocy społecznej,
- e) zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego,
- f) wzmocnienie i skoordynowanie współpracy pomiotów działających na rzecz osób wykluczonych społecznie,

- g) doskonalenie kadr podejmujących działania na rzecz osób zagrożonych wykluczeniem społecznym
- 2) zmniejszenie skutków niekorzystnych zjawisk społecznych poprzez:
- a) inicjowanie i wspieranie przedsięwzięć na rzecz grup objętych programem,
 - b) monitorowanie niekorzystnych zjawisk społecznych i ich skutków,
 - c) wspieranie działań i inicjatyw lokalnych w zakresie integracji społecznej,
 - d) zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego w tym rodzinnego,
 - e) organizowanie wsparcia i pomocy dla kobiet w ciąży znajdujących się w trudnej sytuacji,
 - f) wspieranie funkcji rodziny przede wszystkim opiekuńczo-wychowawczych w rodzinach dysfunkcyjnych,
 - g) tworzenie warunków i stymulowanie własnej aktywności na rzecz wychodzenia z obszarów działań pomocy społecznej,
 - h) inicjowanie współpracy interdyscyplinarnej na rzecz rodziny,
 - i) wspieranie i tworzenie warunków prawidłowego funkcjonowania dziecka i rodziny,
- 3) podniesienie poziomu życia osób starszych, przewlekle chorych, dzieci i młodzieży poprzez:
- a) inicjowanie i wspieranie działań na rzecz aktywizacji osób starszych i przewlekle chorych,
 - b) podniesienie poziomu i rozwój oferty świadczeń pomocy społecznej skierowanej dla osób starszych i przewlekle chorych,
 - c) tworzenie warunków do rozwoju różnych zainteresowań dzieci i młodzieży poprzez realizację i upowszechnienie programów opracowanych przez jednostki samorządu tery-

- torialnego i organizacje pozarządowe,
- d) doskonalenie kadr podejmujących działania na rzecz osób starszych i przewlekle chorych oraz dzieci i młodzieży,
 - e) edukacja członków rodzin zajmujących się opieką nad osobami starszymi i przewlekle chorymi,
 - f) wspieranie integracji zawodowej i społecznej grup szczególnego ryzyka, przede wszystkim trudnej młodzieży, w tym młodzieży pochodzącej z rodzin patologicznych i sprawiających problemy wychowawcze,
 - g) wspieranie i popularyzacja rozwoju systemu rodzinnej opieki zastępczej,
 - h) praca z rodzinami biologicznymi mająca na celu zdobycie wiedzy i przekonanie o korzyściach z rodzicielstwa zastępczego dla dzieci oraz ich samych,
 - i) wspieranie wychowanków zastępczych środowisk rodzinnych i placówek opiekuńczych w zakresie rozwiązywania problemów, budowania tożsamości, akceptacji sytuacji rodzinnej oraz wspieranie przy wchodzeniu w samodzielne, dorosłe życie (usamodzielnienie),
 - j) edukacja zdrowotna w zakresie zdrowego stylu życia,
- 4) wyrównanie szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałanie ich wykluczenie społecznemu poprzez:
- a) umożliwienie osobom niepełnosprawnym pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym,
 - b) zintegrowanie działań podmiotów wspierających osoby niepełnosprawne,
 - c) wzrost efektywności wsparcia osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji leczniczej,
 - d) stwarzanie warunków do podnoszenia poziomu wykształcenia, kwalifikacji zawodowych osób niepełnosprawnych oraz pobudzania aktywności zawodowej,
 - e) tworzenie warunków do wzrostu integracji społecznej osób niepełnosprawnych,
 - f) prowadzenie stałego monitoringu potrzeb osób niepełno-

- sprawnych,
- g) współtworzenie Centrów Integracji Społecznej,
 - h) współtworzenie Klubów Integracji Społecznej,
 - i) współfinansowanie działań realizowanych w tym zakresie.
- 5) profilaktyka uzależnień od narkomanii poprzez:
- a) zwiększenie zaangażowania podmiotów uprawnionych do realizacji zadań profilaktycznych w przeciwdziałanie narkomanii,
 - b) podniesienie jakości programów profilaktycznych,
 - c) podniesienie poziomu wiedzy społeczeństwa na temat problemów związanych z używaniem substancji psychoaktywnych i możliwości zapobiegania zjawisku,
 - d) polepszenie jakości postępowania leczniczego, rehabilitacyjnego i programów ograniczania szkód zdrowotnych,
 - e) poprawa dostępności świadczeń na poziomie regionalnym,
 - f) monitorowanie epidemiologiczne problemu narkotyków i narkomanii na szczeblu wojewódzkim,
 - g) monitorowanie reakcji społecznych na problem narkotyków i narkomanii,
 - h) rozwój i konsolidacja systemu informacji o narkotykach i narkomanii.
- 6) profilaktyka uzależnień od alkoholu i przeciwdziałania przemocy w rodzinie poprzez:
- a) prowadzenie działań profilaktycznych zmierzających do zmniejszenia szkód zdrowotnych i rozwojowych występujących u młodych Polaków spowodowanych pićm alkoholu,
 - b) prowadzenie działań profilaktycznych zmierzających do zmniejszenia szkód zdrowotnych i rozwojowych spowodowanych pićm alkoholu przez dorosłych,
 - c) prowadzenie działań profilaktycznych zmierzających do zmniejszenia uszkodzeń zdrowia związanych z uzależnie-

- niem od alkoholu,
- d) zmniejszenie szkód zdrowotnych i psychospołecznych osób żyjących w rodzinach z problemem alkoholowym w tym przemoc domowa,
 - e) poprawa dostępności opieki zdrowotnej dla dzieci z zaburzeniami zdrowotnymi i rozwojowymi dzieci z rodzin alkoholowych,
 - f) zmniejszenie przestępstw i wykroczeń spowodowanych przez osoby nietrzeźwe, w szczególności przez nietrzeźwych kierowców,
 - g) udział w badaniach dotyczących poziomu spożycia alkoholu oraz zjawiska przemocy domowej.

II.

- 1) w zakresie twórczości artystycznej:

kultura i ochrona dziedzictwa narodowego:

- a) realizacja ponadlokalnych - międzynarodowych, krajowych, wojewódzkich i regionalnych przedsięwzięć artystycznych: festiwalu, konkursów, przeglądów, spotkań, plenerów, wystaw, warsztatów, tournée artystycznych, seminariów, konferencji, szkoleń, kursów (w tym fundowanie nagród)
 - b) uczestnictwo w festiwalach, konkursach, przeglądach, spotkaniach, plenerach, wystawach, warsztatach, tournée artystycznych, seminariach, konferencjach, szkoleniach, kursach - indywidualnych i grupowych (w tym: realizacja nagrań fonograficznych i audiowizualnych, zakup strojów, materiałów muzycznych),
- 2) w zakresie wydawnictw: wydawanie niskonakładowych niekomercyjnych publikacji, periodyków i opracowań naukowo-badawczych, dotyczących historii i dziedzictwa kulturowego regionu,
 - 3) w zakresie ochrony dziedzictwa kulturowego:
 - a) organizowanie przedsięwzięć służących promocji auten-

tycznego wielokulturowego bogactwa narodowego w województwie podkarpackim z uwzględnieniem mniejszości narodowych,

- b) opracowywanie dokumentacji dotyczącej tradycji, zwyczajów i twórczości ludowej, kultury narodowej, zanikających zawodów,
- 4) w zakresie amatorskiej twórczości artystycznej: organizacja konkursów, szkoleń, przedsięwzięć artystycznych służących upowszechnianiu wszystkich dziedzin działalności kulturalnej,
- 5) w zakresie edukacji kulturalnej dzieci i młodzieży: promocja dokonań artystycznych dzieci i młodzieży,
- 6) w zakresie ochrony i opieki nad zabytkami: udzielanie dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach wpisanych do rejestru zabytków.

III.

- 1. realizacji ponadlokalnych - regionalnych, wojewódzkich, krajowych międzynarodowych przedsięwzięć naukowych, edukacyjnych, oświatowych: konkursów, olimpiad, turniejów, konferencji, szkoleń, kursów (w tym fundowanie nagród), nauka, edukacja, oświata i wychowanie:
- 2. udzielanie dotacji i pomocy finansowej na uczestnictwo w konkursach, olimpiadach, turniejach, seminariach, konferencjach, kursach - indywidualnych i grupowych.
- 3. udzielania dotacji i pomocy finansowej na wydawanie publikacji o tematyce naukowej i edukacyjnej w tym monografii.

IV.

- 1. wspieranie tworzenia nowych produktów turystycznych województwa opartych na walorach i atrakcjach turystycznych regionu oraz podnoszenie konkurencyjności istniejących produktów turystycznych turystyka:
- 2. wspieranie organizacji turystycznych imprez promocyjnych w kraju i za granicą, w tym m.in. targów turystycznych, jar-

- marków, kampanii promocyjnych, warsztatów, konferencji, seminariów
3. udzielanie dotacji i pomocy finansowej na zadania z zakresu rozwoju turystyki
 4. wspieranie zadań z zakresu przygotowywania opracowań niezbędnych do dalszego turystycznego rozwoju regionu

V.

promocja

1. organizowanie imprez promocyjnych o zasięgu krajowym i zagranicznym.

VI.

1. rozwój amatorskiego sportu kwalifikowanego na zasadach określonych odrębną uchwałą Sejmiku Województwa Podkarpackiego

kultura fizyczna i sport:

- a) wspieranie systemu współzawodnictwa sportowego i szkolenie uzdolnionej sportowo młodzieży, prowadzonego w ramach programu Ministerstwa Sportu,
 - b) wspieranie obsługi finansowo-księgowej i administracyjnej zadań realizowanych przez okręgowe związki sportowe,
 - c) wspieranie innowacyjnych-autorskich, lokalnych i wojewódzkich programów służących rozwojowi sportu dzieci i młodzieży,
- 2) upowszechnianie sportu i rekreacji ruchowej, szczególnie w środowisku dzieci i młodzieży oraz wypełnianiu w nich funkcji integracyjnych dla osób niepełnosprawnych poprzez:
 - a) wspieranie systemu współzawodnictwa sportowego pn. Igrzyska Młodzieży Szkolnej, Gimnazjada i Licealiada organizowanego przez Podkarpacki Wojewódzki Szkolny Zwią-

- zek Sportowy,
- b) pomoc w organizacji ogólnowojewódzkich imprez dla grup dyspanseryjnych osób niepełnosprawnych,
 - c) wspieranie inicjatyw sportowo-rekreacyjnych w środowisku akademickim
 - d) wspieranie współzawodnictwa sportowego w środowisku dzieci i młodzieży wiejskiej,
 - e) wspieranie organizacji sportowych, zajęć pozalekcyjnych i pozauczelnianych dla dzieci i młodzieży,
- 3) promocja województwa poprzez organizację i udział w międzynarodowych imprezach sportowych.
 - 4) wspieranie tworzenia szkół sportowych i ośrodków szkolenia sportowców.
 - 5) kształcenie i doskonalenie kadr dla potrzeb kultury fizycznej.
 - 6) prowadzenie systemu wyróżnień i nagród indywidualnych i zbiorowych za osiągnięcia sportowe.
 - 7) wspieranie realizacji zadań w zakresie ratownictwa górskiego i wodnego

VII.

1. Promocja Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020,

rozwój regionalny:

2. promocja Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
3. konsultacje w zakresie aktualizacji Strategii rozwoju województwa podkarpackiego na lata 2007-2020,
4. konsultacje innych dokumentów programowych, przygotowywanych na poziomie kraju i regionu, wpływających na rozwój społeczno-gospodarczy województwa,
5. podejmowanie przedsięwzięć informacyjnych (punkt informacyjny, serwis internetowy, dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych) skierowanych do organizacji

pozarządowych, będących beneficjentami w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013

6. promocja dobrych praktyk w zakresie realizowanych projektów
7. promocja Regionalnej Strategii Innowacji Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013,
8. prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Programu Współpracy Szwajcarsko Polskiej i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego

VIII.

- 1) udzielanie informacji zainteresowanym podmiotom o możliwości uzyskania dofinansowania w ramach funduszy strukturalnych,

fundusze Unii Europejskiej:

- 2) przekazywanie informacji na temat zmian w programach operacyjnych i uzupełnieniach programów dot. możliwości pozyskiwania wsparcia z funduszy strukturalnych,
- 3) prowadzenie Regionalnej Sieci Partnerów Lokalnych,
- 4) prowadzenie działań informacyjnych i promocyjnych w zakresie Komponentu Regionalnego Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki,
- 5) bieżąca współpraca poprzez konsultacje indywidualne w punkcie informacyjnym, telefonicznie, e-mail,
- 6) dystrybucja materiałów informacyjnych i promocyjnych,
- 7) uczestnictwo przedstawicieli organizacji pozarządowych z terenu województwa podkarpackiego w pracach Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013.

IX.

- 1) zgłaszanie Zarządowi Województwa przedstawiciela organizacji pozarządowych do Rady Nadzorczej Wojewódzkiego

Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,

rolnictwo i ochrona środowiska:

- 2) możliwość uczestniczenia w postępowaniu dotyczącym opracowania strategicznej oceny oddziaływania na środowisko,
- 3) promocja walorów i możliwości rozwojowych województwa,
- 4) tworzenie warunków dla rozwoju gospodarczego,
- 5) współorganizowanie konferencji i seminariów oraz opracowywanie i wydawanie materiałów informacyjnych i szkoleniowych z dziedziny rolnictwa, obszarów wiejskich i ochrony środowiska,
- 6) propagowanie rozwoju wykorzystywania źródeł energii odnawialnej,
- 7) udzielanie zainteresowanym podmiotom informacji o możliwości uzyskania dofinansowania w ramach funduszy strukturalnych.
- 8) współorganizowanie działań konkursów, szkoleń, seminariów służących podnoszeniu kwalifikacji ekologicznej mieszkańców województwa,
- 9) prowadzenie punktu informacyjnego dla Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich”,
- 10) prowadzenie punktu informacyjnego dla Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich,
- 11) promowanie produktów tradycyjnych jako elementu kulturowego oraz żywności wysokiej jakości.

Rozdział 7

TRYB ZLECANIA ZADAŃ

§ 14

1. Podstawową formą zlecenia zadań publicznych przez Województwo jest otwarty konkurs ofert, chyba że przepisy odrębne przewidują inny tryb zlecenia.
2. Warunkiem przystąpienia do konkursu jest złożenie oferty zgodnej z wzorem określonym rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania wraz z wymaganymi załącznikami (Dz. U. Nr 264, poz. 2207).
3. Do konkursów mogą przystąpić także spółdzielnie socjalne, oraz jednostki organizacyjne podległe organom administracji publicznej lub przez nie nadzorowane, prowadzące działalność pożytku publicznego w sferze, w której został ogłoszony konkurs.

§ 15

1. Konkurs dla określonego zadania ogłasza, z 30-dniowym wyprzedzeniem, Zarząd Województwa w formie:
 - 1) systemu edycyjnego,
 - 2) systemu całorocznego.
2. O ilości edycji w ciągu roku decyduje Zarząd Województwa Podkarpackiego.
3. Oferty w systemie całorocznym składane są na bieżąco przez czas określony w ogłoszeniu i rozpatrywane są nie rzadziej niż raz na dwa miesiące.
4. Organizacja pozarządowa z własnej inicjatywy może złożyć ofertę wykonywania zadania publicznego, także takiego, które jest dotychczas realizowane przez organy administracji publicznej.
5. Zarząd Województwa po wpłynięciu oferty, określonej

w ust. 4, rozpisuje otwarty konkurs, w którym poza wnioskującą organizacją uczestniczą także i inne organizacje oraz, na równych prawach, jednostki organizacyjne podległe lub nadzorowane przez organy Województwa.

§ 16

Dotacje, o których mowa w ustawie, nie mogą być udzielone na:

- 1) dotowanie przedsięwzięć, które są dofinansowywane z budżetu Województwa lub jego funduszy celowych na podstawie przepisów szczególnych,
- 2) pokrycie deficytu zrealizowanych wcześniej przedsięwzięć,
- 3) budowę, zakup budynków lub lokali, zakup gruntów,
- 4) działalność gospodarczą podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego,
- 5) udzielanie pomocy finansowej osobom fizycznym lub prawnym,
- 6) działalność polityczną lub religijną.

§ 17

1. Ogłaszając otwarty konkurs ofert w celu zlecenia realizacji zadań publicznych podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego Zarząd Województwa publikuje informację o nim:
 - 1) w dzienniku o zasięgu regionalnym,
 - 2) w Biuletynie Informacji Publicznej Województwa,
 - 3) na tablicy ogłoszeń Urzędu Marszałkowskiego Województwa Podkarpackiego,
 - 4) na portalach internetowych Województwa w zakładce danego departamentu lub jednostki organizacyjnej, oraz zbiorczo na stronie przeznaczonej dla organizacji pozarządowych
 - 5) na portalu www.ngo.pl
 - 6) na stronie internetowej Podkarpackiej Rady Organizacji Pozarządowych
2. W zakresie prowadzenia otwartych konkursów ofert zastosowanie mają przepisy ustawy.

§ 18

Decyzję o wyborze ofert, które uzyskają dotację o wysokości dotacji oraz o wyznaczonych do sprawowania kontroli merytorycznej i finansowej nad realizacją zadań publicznych departamentach Urzędu Marszałkowskiego lub wojewódzkich samorządowych jednostkach organizacyjnych, z uwzględnieniem § 25, podejmuje Zarząd Województwa w formie uchwały.

§ 19

Po dokonaniu wyboru ofert, każdorazowo zostanie opublikowany wykaz podmiotów oraz zleconych im zadań, w ramach przyznanych dotacji (w tym kwot dotacji przyznanych na realizację tych zadań), a także wykaz podmiotów i zadań, które nie uzyskały dotacji. Sposób publikacji wyników konkursu powinien zostać określony w ogłoszeniu o konkursie., o którym mowa w § 17

§ 20

Realizując zlecane lub wspierane przez Samorząd Województwa zadania publiczne podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego są zobowiązane do:

- 1) pisemnego informowania, z 14-dniowym wyprzedzeniem odpowiedniego departamentu Urzędu lub wojewódzkiej samorządowej jednostki organizacyjnej, wyznaczonych do kontroli merytorycznej i finansowej, o imprezach odbywających się w ramach zadania,
- 2) informowania w wydawanych w ramach zadania publikacjach, poprzez media, jak również - stosownie do charakteru zadania - poprzez widoczną w miejscu jego realizacji tablicę lub poprzez ustną informację kierowaną do odbiorców zadania, o fakcie dofinansowania jego realizacji z budżetu Województwa,
- 3) wypełniania obowiązków wynikających z umów dotacyjnych.

§ 21

Departamenty merytoryczne Urzędu Marszałkowskiego lub wojewódzkie samorządowe jednostki organizacyjne, wyznaczone uchwałą, o której mowa w § 18, w imieniu organu dokonują kontroli i oceny merytorycznej i finansowej realizacji zadań, a w szczególności:

1. stanu realizacji zadania,
2. efektywności, rzetelności i jakości wykonania zadania,
3. prawidłowości wykorzystania środków publicznych otrzymanych na realizację zadania,
4. prowadzenia dokumentacji określonej w przepisach prawa i w postanowieniach umowy.

Rozdział 8

UDZIAŁ ORGANIZACJI POZARZĄDOWYCH W DZIAŁANIACH PROGRAMOWYCH SAMORZĄDU

§ 22

1. Podkarpacka Rada Organizacji Pozarządowych, pełni funkcję ciała doradczo-opiniującego, które ma na celu praktyczną realizację postulatów udziału podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego w działaniach programowych Samorządu Województwa Podkarpackiego.
2. Do uprawnień Rady należy w szczególności:
 - 1) wyrażanie opinii w sprawach dotyczących realizacji Programu,
 - 2) formułowanie wniosków w zakresie działań dotyczących organizacji pozarządowych i podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego,
 - 3) udział w opracowaniu projektu Programu Współpracy,
 - 4) występowanie do Zarządu Województwa z propozycjami rozwiązań prawnych odnośnie partycypacji sektora pozarządowego w procesach konsultacyjnych zadań samorządu,
 - 5) występowanie do Zarządu Województwa z propozycjami

- rozwiązań prawnych odnośnie procedur wdrażania zlecanych zadań samorządu,
- 6) tworzenie i konsultowanie programów o charakterze strategicznym,
 - 7) opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego, dotyczących działalności statutowej organizacji,
 - 8) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności,
 - 9) współpraca z odpowiednimi Komisjami Sejmiku Województwa Podkarpackiego w zakresie tworzenia zapisów programu współpracy.
3. Szczegółowy tryb powoływania członków Rady oraz sposób jej funkcjonowania reguluje statut Podkarpackiej Rady Organizacji Pozarządowych.

§ 23

1. Zarząd Województwa może powoływać w drodze uchwały zespoły doradcze, opiniujące lub inicjatywne (wspólne zespoły) z udziałem przedstawicieli podmiotów prowadzących działalność pożytku publicznego oraz ekspertów.
2. Celem działalności wspólnych zespołów może być w szczególności:
 - 1) diagnozowanie problemów i potrzeb społecznych,
 - 2) tworzenie i konsultowanie programów o charakterze strategicznym,
 - 3) opiniowanie projektów aktów prawa miejscowego, dotyczących działalności statutowej organizacji,
 - 4) wzajemne informowanie się o planowanych kierunkach działalności.
3. Podmioty prowadzące działalność pożytku publicznego mają prawo inicjowania powoływania wspólnych zespołów. Inicjatywę taką zgłasza się do Marszałka Województwa Podkarpackiego proponując cel dla jakiego dany zespół ma zostać powołany wraz z uzasadnieniem potrzeby jego powołania.
4. W ramach przygotowań programów i polityk stanowiących

realizację Strategii Rozwoju Województwa, dokumenty te, przed skierowaniem ich pod obrady Sejmiku, będą udostępniane podmiotom prowadzącym działalność pożytku publicznego w celu zaopiniowania i zgłoszenia ewentualnych uwag.

Rozdział 9

ZABEZPIECZENIE FINANSOWE ZADAŃ

§ 24

1. Środki finansowe na realizację zadań zaplanowano w budżecie Województwa, w szczególności w działach:
 - 1) 630 - turystyka,
 - 2) 750 - administracja publiczna,
 - 3) 754 - bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa,
 - 4) 801 - oświata i wychowanie,
 - 5) 851 - ochrona zdrowia,
 - 6) 852 - pomoc społeczna,
 - 7) 853 - pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej,
 - 8) 921 - kultura i ochrona dziedzictwa narodowego,
 - 9) 926 - kultura fizyczna i sport.
2. Wydatki związane z realizacją zadań, o których mowa w programie, nie mogą przekroczyć kwoty środków finansowych, zaplanowanych w budżecie Województwa.

Rozdział 10

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

§ 25

Realizację Programu Współpracy ze strony Zarządu Województwa koordynują Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej oraz departamenty Urzędu Marszałkowskiego:

1. w zakresie polityki społecznej - Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej,
2. w zakresie nauki, edukacji, oświaty, wychowania, kultury i dziedzictwa narodowego - Departament Edukacji i Kultury,
3. w zakresie promocji, turystyki i kultury fizycznej - Departament Promocji, Turystyki i Sportu,
4. w zakresie rozwoju regionalnego - Departament Rozwoju Regionalnego,
5. w zakresie funduszy Unii Europejskiej - Departament Wdrażania Projektów Infrastrukturalnych Regionalnego Programu Operacyjnego - Departament Rozwoju Regionalnego,
6. w zakresie rolnictwa i ochrony środowiska - Departament Rolnictwa i Środowiska, Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich.

§ 26

1. W terminie do 30 września 2010 roku Zarząd Województwa oraz Podkarpacka Rada Organizacji Pozarządowych dokonają wstępnej oceny funkcjonowania Programu w celu wypracowania rozwiązań na 2011 rok, uwzględniających wyniki monitoringu i ewaluację niniejszego Programu. W IV kwartale 2010 r. Zarząd Województwa przedstawi radnym Sejmiku informację na ten temat.
2. Do terminu określonego w ust.1 zainteresowane organizacje pozarządowe mogą zgłaszać swoje propozycje do uwzględnienia w projekcie współpracy i zadaniach priorytetowych na 2011 rok.

Wybrane organizacje pozarządowe z terenu województwa podkarpackiego

Prezentujemy Państwu wybrane organizacje pozarządowe działające na terenie województwa podkarpackiego. To tylko część z kilku tysięcy organizacji aktywnie działających w regionie. Spis wszystkich znajdziecie Państwo na stronie: www.ngo.pl.

Instytut Podkarpacki

Instytut Podkarpacki jest organizacją pozarządową skupiającą osoby, które chcą działać na rzecz społeczności lokalnej na terenie województwa podkarpackiego. Posiada swoje struktury w kilku największych miastach regionu. Angażuje się w aktywizację społeczeństwa obywatelskiego, wspieranie wolontariatu, promocję praw człowieka i przeciwdziałanie dyskryminacji i nietolerancji.

Kontakt:

Instytut Podkarpacki
ul. W. Pola 23a
38-404 Krosno
www.instytutpodkarpacki.pl
info@instytutpodkarpacki.pl

Stowarzyszenie Wspierania Zasobów Ludzkich „Nowy Horyzont”

Organizacja wspierająca równouprawnienie kobiet i mężczyzn, aktywizację zawodową kobiet oraz zwalczająca przemoc domową.

Kontakt:

Stowarzyszenie Wspierania Zasobów Ludzkich „Nowy Horyzont”
ul. Reformacka 6
35-026 Rzeszów
nowy-horyzont@wp.pl
tel. (17) 7176213

Stowarzyszenie Kobiet Bieszczadzkich „Nasza Szansa”

Celem Stowarzyszenia jest: aktywne wpływanie na zwiększanie udziału kobiet w życiu gospodarczym, społecznym i politycznym w szczególności: wspieranie biznesu i działanie na rzecz szerokiego udziału w kształtowaniu społeczeństwa obywatelskiego oparte go na równości statusu kobiet i mężczyzn; poprawa szans kobiet poszukujących pracy; wspieranie kobiet na rynku pracy; organizowanie poradnictwa i pomocy psychologicznej kobietom w okresie ciąży i na urloпах wychowawczych oraz innych trudnych sytuacjach życiowych, które grożą wykluczeniem z życia zawodowego i społecznego; pomoc prawna kobietom zagrożonym mobbingiem, w trudnej sytuacji życiowej, samotnych.

Kontakt:

Stowarzyszenie Kobiet Bieszczadzkich „Nasza Szansa”

ul. Parkowa 1

38-600 Lesko

www.szansa.bieszczady.info.pl

szansa@bieszczady.info.pl

tel. (13) 4696999

Kampania Przeciw Homofobii Podkarpacie

Organizacja jest oddziałem ogólnopolskiej organizacji pozarządowej działającej na rzecz przeciwdziałania nietolerancji i dyskryminacji osób homo- i biseksualnych oraz transpłciowych.

Kontakt:

Kampania Przeciw Homofobii Podkarpacie

ul. ks. Jałowego 31

35-010 Rzeszów

www.teczowyrzeszow.pl

podkarpacie@kph.org.pl

Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet “Victoria”

Stowarzyszenie działa na rzecz kobiet, w tym przeciwdziałania przemocy wobec kobiet oraz aktywizacji zawodowej kobiet zagrożonych wykluczeniem z rynku pracy.

Kontakt:

Stowarzyszenie na Rzecz Kobiet "Victoria"

ul. 3 Maja 14 A

35-030 Rzeszów

tel. (17) 8534247

Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży "Barka" im. Jana Pawła II

FPDiM „Barka” powstała, by szanse na równy start w przyszłość miało każde dziecko, niezależnie od miejsca zamieszkania i środowiska społecznego z jakiego się wywodzi. Celami działania Fundacji są m.in.: wyrównywanie szans dzieci i młodzieży z obszarów wiejskich i małych miast do 20 tys. mieszkańców, wspieranie integracji zawodowej i społecznej grup szczególnego ryzyka, przede wszystkim trudnej młodzieży, w tym młodzieży pochodzącej z rodzin patologicznych i sprawiających problemy wychowawcze.

Kontakt:

Fundacja Pomocy Dzieciom i Młodzieży "Barka" im. J. P. II

Futoma 168

36-030 BŁAŻOWA

www.fpdim.org

biuro@fpdim.org

tel. (17) 2301390

Stowarzyszenie Inicjatyw Społecznych Jasła i Regionu Jasielskiego – Nasz Dom

Idea założenia Stowarzyszenia pojawiła się w maju 2008 roku. We wrześniu 2008 r. zorganizowano turniej piłki siatkowej w Zespole Szkół w Roztokach. 12 grudnia r. dwóch przedstawicieli Stowarzyszenia wzięło udział w wyborach delegatów do Podkarpackiej Rady Organizacji Pozarządowych. „Jesteśmy ludźmi znanymi w swoich środowiskach, aktywnymi. Wielu naszych członków to nauczyciele, harcerze, społecznicy. Mamy wiedzę, i pasję w realizacji naszych pomysłów. Nasze cele to działalność dla dobra lokalnych społeczności. Walczymy o wykorzystanie funduszy unijnych dla dobra zwykłych ludzi. Pomagamy realizować konkretne projekty. Organi-

zujemy szkolenia, kursy, turnieje sportowe. „Z Ludźmi i dla Ludzi!”
– można przeczytać na stronie Stowarzyszenia.

Kontakt:
www.sndj.pl

Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji Kobiet “BLANKA”

Stowarzyszenie ma na celu prowadzenie działalności kulturalnej, edukacyjnej, naukowo-technicznej, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, prowadzenie profilaktyki zdrowotnej i społecznej, działania na rzecz osób niepełnosprawnych. Ponadto organizowanie warsztatów, wykładów, konferencji, itp.

Kontakt:
Stowarzyszenie na Rzecz Edukacji Kobiet “Blanka”
Bronisława Czecha 14/15
35-302 Rzeszów
www.stowblanka.free.ngo.pl
stow.blanka@gmail.com

Lubaczowskie Stowarzyszenie Na Rzecz Trzeźwości „Via”

Stowarzyszenie jest organizacją zrzeszającą ludzi w celu propagowania zdrowego stylu życia, upowszechniania idei życia bez używania środków prowadzących do uzależnień, przyczyniania się do wzrostu wiedzy o uzależnieniach, metodach profilaktyki i terapii.

Kontakt:
Lubaczowskie Stowarzyszenie na Rzecz Trzeźwości “ Via “
ul. Konopnickiej 9
37-600 Lubaczów
www.via.free.ngo.pl
via@free.ngo.pl
tel. (16) 6329115

Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Rzeszowie

Organizacja jest oddziałem Komitetu Ochrony Praw Dziecka działającego na terenie całego kraju. Działalność Komitetu ma

charakter służby społecznej, chroniącej dziecko przed krzywdą i naruszaniem jego podstawowych praw i interesów. Misją KOPD jest ochrona praw i interesów dziecka. Głównym celem KOPD jest pomoc dziecku krzywdzonemu i jego rodzinie. Oferta KOPD adresowana jest do rodzin i w szerokim zakresie do dzieci - ofiar przemocy emocjonalnej, fizycznej i seksualnej oraz zaniedbań i niewłaściwej opieki.

Kontakt:

Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka w Rzeszowie
ul. Osmeckiego 51 pokój nr 4(budynek MDK, os. Baranówka IV)
35 – 506 Rzeszów
www.tkopdrz.yoyo.pl
tkopdRz@interia.pl
tel. (17) 8628268

Towarzystwo Przyjaciół Przemysła i Regionu

Jedno z najstarszych w Polsce towarzystw, które w swojej historii występowało pod dwiema nazwami: od 1890 r. - Towarzystwo Upiększania Miasta, od 1974 r. i nadal - Towarzystwo Przyjaciół Przemysła i Regionu. Celem działalności społecznej członków Towarzystwa, od powstania po dzień dzisiejszy jest upiększanie miasta Przemysła przez wspieranie konserwacji istniejących zabytków architektonicznych i historycznych, miejsc pamięci, promowanie miasta, regionu oraz wybitnych osobowości miasta i regionu.

Kontakt:

Towarzystwo Przyjaciół Przemysła i Regionu
Rynek 5
37-700 Przemysł
www.tppir.przemysl.pl
zarzad.tppir@gmail.com
tel. (16) 6783145

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia”

Celem działania stowarzyszenia jest m.in.: budowanie świadomości mieszkańców Podkarpacia w celu integracji gospodarczej

i kulturalnej regionu; tworzenie lobby na rzecz rozwoju i promocji woj. Podkarpackiego; działalność edukacyjna, badawcza, wydawnicza, gospodarcza; wspieranie procesu rozwoju i promocji regionu; działania promocyjne związane z Karpatami, ich kulturą, etnografią, wizerunkiem i rozwojem turystyki; promowanie Karpat jako euroregionu łączącego kulturowo położone na jego terenie państwa.

Kontakt:

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Promocji Podkarpacia „Pro Carpathia”

ul. Gałęzowskiego 6/319

35-074 Rzeszów

www.procarpathia.pl

info@procarpathia.pl

tel. (17) 8528526

Fundacja Bieszczadzka

Celem naszej Fundacji jest integracja oraz wspieranie wszystkich działań organizacji pozarządowych, instytucji samorządowych i lokalnych przedsiębiorców na rzecz zrównoważonego rozwoju Bieszczadów. Fundacja realizuje swoje cele m.in. poprzez: udzielenie pomocy finansowej, rzeczowej, merytorycznej i organizacyjnej podmiotom realizującym cele Fundacji; partnerskie wdrażanie opracowanych strategii rozwoju oraz wynikających z nich planów działania dla regionu bieszczadzkiego; aktywizację społeczności lokalnych oraz zwiększanie ich wpływu na podejmowane decyzje w zakresie inwestycji i kierunków rozwoju Bieszczadów.

Kontakt:

Fundacja Bieszczadzka

ul. Rynek 14

38-700 Ustrzyki Dolne

www.fundacja.bieszczady.pl

biuro@fundacja.bieszczady.pl

tel. (13) 4697297

Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego. Oddział w Ustrzykach Dolnych

Jest jedyną ogólnopolską organizacją zrzeszającą osoby chore na stwardnienie rozsiane, ich rodziny i przyjaciół. Towarzystwo zostało założone w 1990 roku, od maja 2004 roku ma status organizacji pożytku publicznego. Misją jest poprawa jakości życia osób ze stwardnieniem rozsianym oraz zapewnienie dostępu do leczenia i rehabilitacji tak, aby mogli stać się pełnoprawnymi członkami społeczeństwa i prowadzić godne życie.

Kontakt:

Polskie Towarzystwo Stwardnienia Rozsianego. Oddział w Ustrzykach Dolnych

Bandrów 38

38-700 Ustrzyki Dolne

www.ptsr.org.pl/ustrzykidolne

ustrzyki_dolne@ptsr.org.pl

tel. (13) 4666499

Stowarzyszenie Rodzin „Otwarty Umysł”

Misją jest organizowanie dla niepełnosprawnych wsparcia psychologicznego, kontaktu z lekarzem, terapeutą, rehabilitacji przez reintegrację społeczną a także zapewnienie rodzinom szerokiej edukacji na temat choroby i sposobów postępowania z chorym, pomocy psychologicznej i prawnej. Stowarzyszenie podejmuje również różne formy obrony przed dyskryminacją i wykluczeniem społecznym tej grupy niepełnosprawnych i ich rodzin.

Kontakt:

Stowarzyszenie Rodzin „Otwarty Umysł”

ul.Kraszewskiego 1

35-016 Rzeszów

www.otwartyumysl.org

biuro@otwartyumysl.org

tel. (17) 8620288

Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego

Stowarzyszenie od wielu lat zajmuje się promocją miasta Jasła oraz okolic. Jest corocznym organizatorem konkursów wiedzy o Jasle i regionie adresowanych do młodzieży. Współpracuje z regionalnymi organizacjami. Nakładem SMJiRJ ukazało się wiele publikacji książkowych o tematyce regionalnej. Wśród członków organizacji można spotkać zasłużonych pedagogów, wychowawców oraz mieszkańców zasłużonych dla miasta i regionu.

Kontakt:

Stowarzyszenie Miłośników Jasła i Regionu Jasielskiego

ul. Kołłątaja 1 lok. 24

38-200 Jasło

tel. (13) 446 47 22

Stowarzyszenie „Godne Życie dla Dzieci”

Stowarzyszenie „Godne Życie dla Dzieci” z siedzibą w Mielcu, działa na terenie południowo wschodniej Polski. Powstało w odpowiedzi na likwidację Funduszu Alimentacyjnego i wprowadzenie nowej ustawy o świadczeniach rodzinnych.

Kontakt:

Stowarzyszenie „Godne Życie dla Dzieci” ul. Biernackiego 1

39-300 Mielec

tel. (17) 519147013

Przydatna bibliografia

Poniżej prezentujemy wybrane publikacje, akty prawne oraz strony internetowe na temat działalności organizacji pozarządowych.

Publikacje:

Publikacje z serii 3 W* (m.in. Jak założyć fundację, Jak założyć stowarzyszenie, Jak zostać organizacją pożytku publicznego), Warszawa: Stowarzyszenie Klon/Jawor (dostępne są w wersji elektronicznej na stronie www.prawo.ngo.pl)

III sektor – przykłady dobrych praktyk w wykorzystaniu funduszy strukturalnych, 2006 UKIE, Warszawa.

Abramowicz M (red.), Organizacja pozarządowa od A do Zet. Pierwsze kroki w III sektorze - przewodnik dla wszystkich, którzy chcą zakładać organizację pozarządową, Kampania Przeciw Homofobii, Warszawa 2006.

Adamska-Dutkiewicz K., Podstawy księgowości w organizacji pozarządowej. Rozwiązania praktyczne, Fundacja Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego, Warszawa 2008.

Arczewska M., Nie tylko jedna ustawa. Prawo o organizacjach pozarządowych, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2005.

Belbin M., Twoja rola w zespole, Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczna, 2003.

Chełpa S., Witkowski T., Psychologia konfliktów, WsiP, Warszawa 1999.

Cioch H., Prawo fundacyjne, Kantor Wydawniczy Zakamycze, Kraków 2005.

Elementarz III sektora, Stowarzyszenie Klon/Jawor, Warszawa 2005.

Granat M. (red.), Organizacje pozarządowe w Polsce – podstawy prawno finansowe, Instytut Spraw Publicznych, Warszawa 2000.

Gumkowska M., Herbst J., Podstawowe fakty o organizacjach pozarządowych. Raport z badania 2006, Warszawa 2006.

Heidema J. M., Mc Kenzie C.A., Budowanie zespołu z pasją, RE-BIS, Poznań 2006.

Izdebski H., Fundacje i stowarzyszenia. Komentarz. Orzecznictwo. Skorowidz, Oficyna Wydawnicza Transit, Warszawa 2000.

Kopyra J. (red.), Fundacje: prawo, organizacja, finanse, Centrum Kształcenia i Doskonalenia Kujawscy, Agencja Tonik 2003.

Kowalczyk B., Jordan P., Budowanie zespołu, BORIS, Warszawa 1996.

Król-Fijewska M., Stanowczo, łagodnie, bez lęku, WAB, Warszawa 2005.

Sekutowicz K., Kozłowska K., Wszystko lub prawie wszystko o pieniądzach w organizacjach pozarządowych, BORIS, Warszawa 1997.

Skiba R., Budowanie federacji organizacji pozarządowych, Seria 3w, Stowarzyszenia rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa 2004.

Skiba R., Prawne warunki działania organizacji pozarządowych, Akademia Rozwoju Filantropii w Polsce, Warszawa 2006.

Stewart J. (red.), Mosty zamiast murów, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.

Tokarz B (red.), Fundraising to sztuka, której można się nauczyć! Dobre pomysły na pozyskiwanie funduszy w lokalnej społeczności, ARFP, Warszawa 2005.

Wojakowska A. (red.), Budowanie federacji organizacji pozarządowych: teoria i praktyka, Stowarzyszenie na rzecz Forum Inicjatyw Pozarządowych, Warszawa 2000.

Akty prawne:

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r.

Ustawa z dnia 7 kwietnia 1989 r. Prawo o stowarzyszeniach

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1984 r. o fundacjach

Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 8 maja 2001 r.

w sprawie ramowego zakresu sprawozdań z działalności fundacji

Ustawa z dnia 20 sierpnia 1997 r. o Krajowym Rejestrze Sadowym

Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Ustawa z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych

Ustawa z dnia 15 lutego 1992 r. o podatku dochodowym od osób prawnych

Ustawa z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług

Ustawa z dnia 30 czerwca 2005 r. o finansach publicznych

Ustawa z dnia 28 lipca 2005r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych

Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych

Rozporządzenie Ministra Finansów w sprawie szczególnych zasad rachunkowości dla niektórych jednostek niebędących spółkami handlowymi, nieprowadzących działalności gospodarczej

Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 27 grudnia 2005 r. w sprawie wzoru oferty realizacji zadania publicznego, ramowego wzoru umowy o wykonanie zadania publicznego i wzoru sprawozdania z wykonania tego zadania

Ustaw Kodeks Pracy z dnia 26 czerwca 1974 r.

Ustawa z dnia 15 marca 1933 r. o zbiórkach publicznych

Ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego

Strony internetowe:

www.jedenprocent.pl

www.ms.gov.pl

www.ngo.pl

www.podkarpacie.ngo.pl

www.pozytek.gov.pl

www.wolontariat.org.pl

www.instytutpodkarpacki.pl

Jeśli chcesz zostać wolontariuszem/wolontariuszką w Instytucie Podkarpackim, wypełnij ten formularz. Pozwoli on nam dowiedzieć się więcej o Tobie. Wszystkie dane są tylko do użytku wewnętrznego Instytutu i będą wykorzystane tylko i wyłącznie do celów związanych z wolontariatem w Instytucie.

IMIĘ I NAZWISKO

DATA URODZENIA

OBECNIE PRACUJĘ / STUDIUJĘ (PODKREŚL WŁAŚCIWĄ ODPOWIEDŹ) / ŻADNA Z ODPOWIEDZI
JEŚLI CHCESZ PODAJ ZAWÓD WYKONYWANY LUB KIERUNEK STUDIÓW:

ZNAM NASTĘPUJĄCE JĘZYKI OBCZE:

CZY MASZ JUŻ JAKIEŚ DOŚWIADCZENIE WOLONTARIACKIE W ORGANIZACJACH POZARZĄDOWYCH?
OPISZ TWOJE DOŚWIADCZENIA.

JAKIMI SPRAWAMI, WEDŁUG CIEBIE, CHCIAŁABYŚ/CHCIAŁBYŚ SIĘ ZAJMOWAĆ W INSTYTUCIE?
PRZYDA NAM SIĘ KAŻDA PARA RĄK, WIĘC JEŚLI LUBISZ UKŁADAĆ DOKUMENTY, PISAĆ WNIOSKI, PRZEWODNICZYĆ GRUPIE, TO Z PEWNOŚCIĄ
NAM SIĘ PRZYDASZ.

CO ROBISZ NA CO DZIEN?

TWOJE KONTAKTY:

E-MAIL:

TELEFON KOMÓRKOWY:

MIEJSCOWOŚĆ, W KTÓREJ MIESZKASZ:

W JAKICH PORACH DNIA NAJLEPIEJ SIĘ Z TOBĄ
KONTAKTOWAĆ?

W JAKICH PORACH DNIA MOGŁABYŚ/MÓGŁBYŚ
WSPÓŁPRACOWAĆ Z NAMI?
CODZIENNIE, WIECZORAMI, W WEEKENDY, OD 18 DO 20, ETC.

To wszystko! Dziękujemy! I witamy na pokładzie! Ankieta odesłaj jak najszybciej na wskazany przez nas adres.